No. 12. Donderdag 20 Maart 1913. 13de Jaargang.

Het Koloniaal Weekblad

Orgaan der Vereeniging OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang."

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	„ 4.—
Afzonderlijke nummers	„ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per vakje	f 2.—
Bij contract reductie.	

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*

Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424*, beiden DEN HAAG.

LEDEN of ABONNÉ's, die het Weekblad niet tijdig ontvangen, of zij die VERHUIZEN worden verzocht hiervan bericht te zenden aan den Administrateur, Verhulststraat 51, Den Haag.

„De vrouw in het Inlandsche Leven".

De heer H. J. D. Apituley, arts en voorzitter van de „Indische Vereeniging", sprak j.l. Vrijdagavond, zooals was aangekondigd, voor de afd. Amsterdam over: De vrouw in het Inlandsche leven. Hij behandelde de positie der Inlandsche vrouw in de Inlandsche samenleving en de vraag, wat gedaan kan worden om haar tot een waardige moeder te maken. Aan de zeer gunstige verslagen, door de Amsterdamsche bladen daarvan gegeven, ontleenen wij:

Spr. wees erop, hoe volgens het standpunt van den „Durchsnitt"-Inlander, de Inlandsche vrouw voor de moreele en physieke opvoeding wel geschikt is. De physieke opvoeding achtte hij voldoende, de moreele niet geheel. Intellectueel moet de Inlandsche vrouw nog in vele opzichten opgevoed worden om een waardige moeder te worden van het Inlandsche kind. Volgens Westersch begrip mankeert er ook nog véél aan de physieke opvoeding van het kind. Spr. wees op de slechte kindervoeding, waardoor een groot aantal sterfgevallen onder kinderen voorkomen.

Uitvoerig behandelde de heer Apituley daarop de verschillende eigenaardige huwelijksgebruiken bij de verschillende inlandsche stammen in den archipel. Hij wees op allerlei merkwaardige toestanden bij het geven van bruidschat, schaking, echtscheiding enz.

Bij de Makassaren en Boegineezen is de toestand van de vrouw best. Daar bekleedt zij geen minderwaardige plaats. Zij kan zelfs de troepen ten strijde voeren en den troon bezetten. Ook in de Minahassa en op Ambon neemt de vrouw een niet onbelangrijke positie in. Echter is het drankgebruik op Ambon een slag in het aangezicht van het christendom. Er wordt veel te weinig tegen gedaan.

Over de Javaansche vrouw wijdde spr. niet uit: hij verwees hiervoor naar de brievenbundel „Van Duisternis tot Licht" van Raden Adjeng Kartini.

Om de Inlandsche vrouw tot een waardige opvoedster te maken van haar kinderen, zijn noodig scholen, naast de voorlichting en liefde van de Nederlanders. Ontwikkel de Javaansche vrouw naar verstand en hart, en gij zult een goed Javaansch geslacht krijgen, aldus riep spr. uit. Ziet gij de hand, die van uit Indië om steun naar u gestrekt wordt, weiger haar niet, omdat zij bruin ziet, dan zal de Inlander Holland eeren, omdat het moederhart het hem ingaf. Dan zal er in waarheid in Azië een groot Nederland zijn. (Applaus).

Na de voordracht dankte de voorzitter der afd., mr. Smeenge, den heer Apituley en zeide o. m., terwijl hij met warmte sprekers bruine hand drukte: De vraag van het onderwijs is in Indië zeer moeilijk, daar in Nederland daarover de strijd nog uitgevochten moet worden.

Uit de O.-I. Mail.

De gezondheidstoestand in de groote steden op Java was volgens de laatste mailberichten dezelfde gebleven, nog altijd kwamen enkele gevallen van cholera te Batavia, van pokken te Semarang, van pest te Soerabaja voor.

Assaineering van Batavia. — De door den ingenieur voor de gouvernementswaterleidingen in de residentie Batavia, den heer H. van Breen, ingediende voorstellen in het belang van de assaineering van de hoofdplaats zijn thans, naar wij vernemen, in behandeling bij het gemeentebestuur. Ook de geneeskundige dienst zal daaromtrent worden gehoord. Eerst daarna zal de zaak rijp zijn om bij de regeering te worden voorgebracht. Verwacht mag worden, dat zij met de plannen zal instemmen en de voor de uitvoering noodige gelden zal toestaan.

Dat de regeering gunstig gestemd is voor de plannen, kan worden opgemaakt uit de opdracht aan den heer Van Breen om een dienstreis te maken naar de Straits Settlements en de Philippijnen, ten einde de te Port Swettenham en Manilla en in andere plaatsen aangelegde assaineeringswerken te bestudeeren.

Sultanaat van Siak. — Naar de Sum. Post verneemt zal binnenkort Tengkoe Said, de zoon van den in 1908 overleden ouden Sultan van Siak, bij 't bereiken van den meerderjarigen leeftijd, tot de waardigheid van Zelfbestuurder over het rijk Siak Sri Indrapoera en Onderhoorigheden worden geroepen. Sedert het overlijden van den ouden Sultan, wordt het bestuur gevoerd door twee regenten, Sjarif Sogof en Datoe Lima Poeloeh.

De reorganisatie van het bestuur in Bengkalis, waarbij een ervaren en met 't land goed bekende controleur in Siak is geplaatst, houdt met het aanstaande optreden van den jeugdigen Sultan verband.

Aan zijn „bevestiging" door het Gouvernement zal een herziening van het politiek contract voorafgaan.

Uit het land der drie Standaarden. — In De Javabode van 14 Febr. jl. sluit de hoofdredacteur, de heer H. Tersteeg, zijn reeks interessante artikelen over dit onderwerp met No. IX, „*Het Koelie-vraagstuk op Banka*", waarin hij o.m. zegt:

„Zelfs de betere gang der werving in de laatste jaren neemt de mogelijkheid niet weg, dat uit de een of andere oorzaak tekorten aan werkkracht kunnen ontstaan, die een geregelden voortgang van het bedrijf op Banka in den weg zullen staan.

„In Indië en in Nederland is daarom wel eens de vraag gesteld, of men niet werkkrachten zou kunnen vinden binnen het eigen gebied.

„De leiders van de tinwinning achten de vervanging van den Chineeschen koelie door den inlander onmogelijk. In de eerste plaats, omdat de inlander physiek niet sterk genoeg is voor den te verrichten zwaren arbeid. Er zijn proeven genomen op Banka met inlandsche koelies, maar zij bleken op den duur te zwak te zijn voor den arbeid in de groeve.

„De tinwinning is een oud bedrijf, dat geleidelijk is uitgegroeid tot den huidigen vorm. De mijnen zijn in handen van Chineesche aannemers, ze staan onder het bestuur van Chineezen, ze worden voor een deel reeds bewerkt door een bevolking, die van den arbeid een groote ervaring heeft opgedaan; het ware werkelijk oneconomisch om deze voordeelen te laten schieten voor een gewaand voordeel, dat alleen maar erkend wordt door theoretici.

„Neen, de weg om de moeilijkheden van het koelievraagstuk op Banka tot een minimum te beperken ligt elders. Men beperke daartoe de behoefte aan menschelijke werkkrachten door oordeelkundige en economische uitbreiding van de machinale bewerking, in de eerste plaats door invoering van electriciteit als eenige beweegkracht. En verder kweeke men op Banka een gezeten (Chineesche) mijnbevolking. Reeds zijn duizende Chineesche kolonisten blijvend op Banka gevestigd, reeds werken er in de mijnen rond 12000 lohaks (blijvers); van elke nieuwe bezending koelies blijven er eenige achter, die dadelijk een reëngagement sluiten. Ze ontvangen daarvoor een reëngagementspremie en hooger loon (41 cent per dagtaak, in plaats van 36 cent — het loon van een geoefenden mijnkoelie). Men bevordere het reëngagement, ook door te trachten Chineesche vrouwen te bewegen zich op Banka te vestigen, opdat daar gezinnen kunnen worden gesticht. Aan de eene zijde blijvers trekken, aan den anderen kant de behoefte aan menschelijke werkkrachten beperken, daar ligt, dunkt ons, de weg tot oplossing van de moeilijkheden van het koelievraagstuk.

„Ik ben er heengegaan om door eigen aanschouwing de gevaren van Banka te leeren kennen. Ik heb reeds verklaard, dat ik ze er niet heb gevonden. Maar ik heb er een bedrijf aanschouwd, dat mij met bewondering heeft vervuld voor de geestkracht der leiders; ik heb er toestanden leeren kennen, die getuigen van de activiteit der bestuurders onder waarlijk niet gemakkelijke omstandigheden.

„Daarvan heb ik gaarne getuigd. Ik had nog veel kunnen vermelden, dat ik heb laten rusten om m'n lezers niet te vermoeien of te vervelen. Op volledigheid maak ik dus geen aanspraak, maar wel hoop ik den indruk te hebben gegeven, dat aan de millioenen van Banka geen smetten kleven; dat ze

niet worden gewonnen „ten koste van” en dat ze dus met een vrij geweten mogen worden besteed ten bate van — van Banka in de eerste plaats, van geheel onze Oost vervolgens en dus van Nederland ten slotte. Aldus besluit de heer T.

Neutrale Hollandsch-Javaansche scholen. Op 15 Februari werd een algemeene vergadering gehouden door de afdeeling Solo van de Vereeniging van neutrale Holl.-Jav. scholen. Er waren ongeveer 500 leden aanwezig, zoo meldt de Solosche correspondent van de Loc.

Een der heeren deed mededeeling van een reis naar Batavia, waar hij een maand geweest was en den directeur gesproken had. Hij kwam even wijs terug als hij heenging. Op een bestuursvergadering der afdeeling Solo werd besloten een request te zenden aan Z.E. den G.-G., waaruit moet blijken, dat het wel degelijk de drang is van den Javaan zelf om neutrale Holl.-Jav. scholen op te richten. Tal van handteekeningen zullen dat request versieren.

Een der heeren merkte nog op, dat de toekomst van het Javaansche volk ligt in de opvoeding der vrouw. Hij spoort de leden aan bij de opening der gewenschte school niet alleen de jongens, maar ook de meisjes er heen te zenden.

Een daverend applaus bewees, hoe men het met den spreker eens was.

Bataviasche Kartinischool. — 18 Febr. j.l. werd de oprichtingsvergadering gehouden voor eene Kartinischool, waar Inlandsche meisjes met eerbiediging van de godsdienstige gezindheid der ouders les zullen krijgen in de Nederlandsche en landstaal, koken, naaiwerk en bewassching. Het aantal leerlingen zal omstreeks vijftig bedragen. Zij betalen een klein schoolgeld. Presidente der vereeniging is Mevr. Dinger-van Polanen Petel, secretaresse mevr. Hellermans, penningmeesteresse mevr. Creutsberg. De volgende algemeene vergadering zou gehouden worden ten huize van den Patih van Batavia.

De makelaardij. — Ik voor mij heb er bijster veel mee op, zoo schrijft het Sem. Hbld. Mijn ervaringen hier te Semarang zijn nog maar zeer weinige, maar te Batavia heb ik ze vaak zien wandelen, de koene makelaars, langs de Kali Besar, met links een Chinees en rechts een Arabier, en het was een lust te zien, zoo beleefd en voorkomend de makelaars waren tegen den Chinees en den Arabier. Spreek mij van rassenhaat! Gaat naar den makelaar en wordt wijs!

En nu doet zich het hartverheugend verschijnsel voor, dat te Soerabaja een dame gevraagd heeft benoemd te worden tot makelaar. Dat wil zeggen: tot makelare.

Hoe schoon een toekomst gaat dit nobel vak te Soerabaja thans tegemoet!

Want wat zal zij een geld verdienen!

De Chineezen en Arabieren zijn natuurlijk onmiddellijk onder haar bekoring. Ik hoor zoo'n Chinees al zeggen, net als wijlen Perk:

„Ik zie naar u en kan niet ademhalen”,

en dan sluit zij meteen honderdduizend pikol rijst of suiker af. Dat heb je er van, als de poëzie gelijk een wig in het proza dringt.

Indien het alzoo den gelen en den lichtbruinen broeder gaat, hoe zal zich de blanke broeder in die omstandigheden gevoelen?

Och, dat ook Semarang zijn makelare hadde! zucht het blad.

PERSONALIA.

Generaal Bleckmann. — Het eervol ontslag aan generaal-majoor Bleckmann op verzoek gegeven, gaat in op 2 Mei a.s. en is verleend onder dankbetuiging voor de langdurige diensten, door hem aan den lande bewezen.

De resident van Soerabaja. — De nieuwe resident van Soerabaja, de heer Van Aalst, heeft 15 Februari het bestuur aanvaard.

Verlof aangevraagd. — De N. Soer. Crt vernam, dat majoor Collard met ingang van 15 Maart buitenlandsch verlof had aangevraagd.

Van Kol. — De Locomotief vernam 18 Februari, dat de heer v. Kol korten tijd op Java zou blijven, en over Siberië naar Nederland terug zal gaan.

Twee Vliegeniers. — Zoowel te Soerabaja en Semarang als te Batavia hebben half Febr. jl. vliegtochten plaats gehad van den Nederlandschen vliegenier Hilgers en den Rus Kounimsky.

PEST OP JAVA.

Overzicht der 14-daagsche opgaven, welke officieel zijn verstrekt van de nieuwe pestgevallen en 't aantal overledenen op Java over de laatste zes maanden.

1912—1913.	Malang. geval-len	Malang. over-leden	Madioen. geval-len	Madioen. over-leden	Soerabaja. geval-len	Soerabaja. over-leden	Kediri. geval-len	Kediri. over-leden	Toeloeng-agoeng. geval-len	Toeloeng-agoeng. over-leden	Paree. geval-len	Paree. over-leden	Totaal geval-len	Totaal over-leden
11—24 Sept. . .	80	77	6	6			38	38	1				125	121
25 Sept.—8 Oct. .	94	86	4	4	5	5	39	37	1	1			143	133
9—22 Oct. . . .	89	87	10	10	2	1	44	43	6	6			151	147
23 Oct.—5 Nov. .	82	81	5	5	5	5	44	43	2	2			138	136
6—19 Nov. . . .	83	78	1	1	6	6	37	37	1	1			128	123
20 Nov.—3 Dec. .	118	118	3	3	4	3	37	34	4	4	2	2	168	164
4—17 Dec. . . .	171	162	11	11	8	6	72	51	5	4	46	44	313	278
18—31 Dec. . . .	147	146	11	11	18	18	44	40	—	—	38	34	258	249
1—14 Jan. 1913 .	134	133	26	24	3	3	41	32	—	—	44	43	253	240
15—28 Jan. . . .	133	130	14	14	12	12	29	26	2	2	50	46	240	230
29 Jan—11 Febr. .	188	183	16	16	8	8	34	31	1	1	42	33	289	272
12—25 Febr. . .	172	164	13	13	5	4	35	34	2	2	27	30	254	247
26 Febr.—11 Mrt. .	126	124	22	23	5	5	28	28	5	5	30	29	216	214
Totaal in ongeveer 6 maanden													2676	2554

Suriname.

De Bacoven-zaak.

Een zeldzaam, ja een eenig verschijnsel heeft zich in de eerste helft van Maart voorgedaan: drie oud-gouverneurs van Suriname hebben getracht den Minister van Koloniën te overtuigen, dat de regeering de oorzaak is van de bacove-crisis in haar tegenwoordig stadium en dat dus op de regeering de verplichting rust om te zorgen, dat de bacoven kunnen verscheept worden, namelijk Mr H. J. Smidt in zijne brochure „Suriname en Nederland naar aanleiding van de bacovenzaak” — in ons vorig nummer reeds besproken —, Dr. C. Lely bij de behandeling van de Surinaamsche begrooting voor 1913 in de Eerste Kamer op 13 dezer en Mr. D. Fock in een hoofdartikel in Het Vaderland van 10 Maart, getiteld „De Surinaamsche Bacovenzaak”.

Bovendien hebben de directies van eenige plantages en cultuurondernemingen op 10 Maart tot den Minister een adres gericht, waarin zij Z. Exc. verzoeken:

1o. maatregelen te willen treffen, opdat zoo spoedig mogelijk scheepsgelegenheid geopend worde, om de bacoven naar de plaats of plaatsen van verkoop te vervoeren;

2o. in afwachting daarvan, dus tijdelijk nog, de daaraan behoefte hebbende plantages, financiëelen steun te verleenen, tot behoorlijk onderhoud hunner aanplantingen.

In antwoord op de rede van Dr. Lely, verklaarde de Minister — wij volgen het verslag in de dagbladen — vast te houden aan het standpunt, dat de planters zelf de handen uit de mouwen moeten steken, maar hij is bereid, voor zoover het van hem afhangt, mee te werken tot een oplossing, waarbij scheepsgelegenheid naar Nederland wordt verkregen; want de Minister prefereert die oplossing verre boven verscheping naar Amerika.

Deze toezegging van den Minister bevalt ons beter dan zijn wenk aan de planters om zelf de handen uit de mouwen te steken.

Woorden als self-help, eigen initiatief, ondernemingsgeest, klinken mooi in een verkiezingsrede of desnoods in een toast, maar zijn slecht op hun plaats wanneer men te doen heeft met een noodtoestand als waarin de kolonie buiten haar schuld thans verkeert. Koloniaal bestuur en Fruit Company zijn jaren lang bezig geweest den planters alle zelfstandigheid te ontnemen en nu deze in het moeras zitten, gaat het toch niet aan hun toe te roepen: red je zelf.

Natuurlijk is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat het den planters ten slotte gelukt afzet voor hunne bacoven te vinden, maar dit zou zoo lang kunnen duren, dat zij, wanneer de nieuwe weg gevonden was, geen bacoven meer te verschepen hadden. De lijdensweg is tot dusver geweest: gelegenheid tot verscheping, maar geen bacoven in voldoende hoeveelheid, daarna overvloed van vruchten, maar geen of onvoldoende afvoer; het derde stadium zou weer kunnen worden als het eerste, wanneer de oplossing niet spoedig gevonden wordt. Die spoedige oplossing nu kan alleen de regeering bewerken en het is te hopen, dat zij, met terzijdestelling van alle academische beschouwingen, daartoe krachtige pogingen in het werk zal stellen. Dadelijke hulp is er noodig en die kan een Cultuurbank — aangenomen dat dit op haar weg lag — niet geven, al zou zij reeds morgen hare operaties kunnen aanvangen.

De heer T e r L a a g onderhandelt namens de planters met de U. F. Company, en volgens berichten in de dagbladen zou er een particulier bericht uit New-York ontvangen zijn, waaruit blijkt, dat de U. F. C. wel genegen zou zijn een verkoop-contract met de planters aan te gaan, mits de vruchten te New-York worden geleverd, daar de maatschappij niet over de noodige vruchtenschepen beschikt. Wij zijn dus geen stap vooruitgegaan; dit voorstel is reeds maanden geleden door de U. F. C. gedaan, maar onaannemelijk bevonden.

D r. L e l y constateerde in de Eerste Kamer, dat de Congo's in Amerika dus wèl verkoopbaar zijn. In het vorige jaar schreven wij reeds, dat de gezagvoerders der bacovebooten er alles van moesten weten en gaven als onze meening te kennen, dat de K. W.-I. Mail onze regeering hieromtrent wel had mogen inlichten. Met haar contract met de U. F. C. zou dit zeker niet strijdig geweest zijn.

In zijn bovengenoemd artikel schrijft M r. F o c k:

„De Minister heeft op 23 Januari jl. in de Tweede Kamer gezegd (blz. 60, kolom 2, Handelingen 1912—1913), dat in Juli 1911 door de Suriname-Commissie met de U. F. C. was onderhandeld, dat de U. F. C. zich bereid had verklaard de bacoven te blijven koopen, maar dat de planters dit voorstel hebben afgewezen, zoodat er niets van gekomen is. Mij is niet bekend, of het voorstel van de U. F. C., dat door de Suriname-Commissie verkregen was, een billijk voorstel was, maar men moet het aannemen, daar anders de Suriname-Commissie het niet zou hebben aanvaard."

Deze laatste conclusie zouden wij niet gaarne onderschrijven. Is de mogelijkheid uitgesloten, dat de Suriname-commissie niet voldoende op de hoogte der zaak was, om de al- of niet-aannemelijkheid van het aanbod der U. F. C. te kunnen beoordeelen?

W i j zijn van meening, dat de planters het aanbod zouden hebben aangenomen als zij daarin niet te veel voetangels en klemmen hadden gezien.

Wat wil men toch van die planters? Men verwijt hun gebrek aan zelfstandigheid en als ze blijk geven een eigen inzicht te hebben en meenen hun belangen beter in te zien dan een commissie, die buiten hun weten over hun zaken onderhandelt, dan verwijt men het hun, dat ze in eigen zaken een eigen meening hebben.

Heeft de Minister, vóór hij het betreurde, dat de planters geen genoegen genomen hebben met het ontwerp-contract der Suriname-commissie, hun bezwaren nauwgezet onderzocht? Wij gelooven, dat M r. S m i d t op blz. 48—50 zijner brochure de zaak in het ware licht stelt.

M r. F o c k schat het verlies, dat in één jaar zal geleden worden, wanneer de bacoven niet verscheept worden, op ruim een h a l f m i l l i o e n g u l d e n! Moet dit het roemloos einde zijn van de geniale poging van D r. L e l y, toen hij de bacovecultuur met gouvernementssteun in het leven riep? Zou het te verwonderen zijn als Suriname nog jaren lang een noodlijdende kolonie bleef?

***

D e W e s t van 11 Februari geeft een interessante beschrijving van de bacovendrogerij op Kroonenburg. Uitbreiding van de onderneming is zeer gewenscht en oprichting van meer zulke drogerijen zou in het belang van de kolonie zijn, omdat men dan afzet had van de niet voor verscheping geschikte bacoven, maar een oplossing van de bacove-crisis is in die richting niet te vinden. Daarover zijn alle deskundigen het eens.

***

In de Surinaamsche bladen tal van klachten over het deserteeren van balata-bleeders naar een Engelschen oever van de Corantijn, met medeneming dikwijls van geheele ladingen provisie enz. Dat de Engelschen, die het aanwerven van arbeiders in Britsch-Guyana met leede oogen aanzien en de werving op alle mogelijke wijzen verhinderen, in hun vuistje lachen, spreekt van zelf. Maar zij doen meer dan lachen.

M a x O'R e l l beweert, dat men, om een Engelschman een mop te doen snappen, hem moet trepaneeren. Dit geldt zeker niet van „pratical jokes". Of is er een aardiger denkbaar dan deze: wanneer het den belanghebbende een enkelen keer gelukt zoo'n vluchteling te achterhalen bij diens landing op Engelsch grondgebied, dan moet hij, alvorens zijn gestolen goed terug te kunnen krijgen, daarvoor...... invoerrecht betalen.

***

Ten slotte knippen we uit een artikel in D e S u r i n a a m s c h e B o d e van 19 Februari dit brokstuk:

......„De v e r k e e r d e b e g r i p p e n, welke steeds onder een zeer groot deel van de nazaten van vroegere slaven heerschen, zijn:

„Waar ik werk, daar moet ik ook eten."

„Hetgeen voor mijn meester is, is ook voor mij."

„Een konkelaar is een veel slechter individu dan een dief."

„Blanken stelen; ik ben een Neger, dus mag ook stelen."

Wat het ergste van alles is, is dat sommige p a e d a g o g e n — geen **demagogen** als 't u belieft — het ons kwalijk nemen, dat we een m a a t s c h a p p e l i j k g e v a a r in diefstal zien. H.i. behoeven we het Z w a r t e r a s in Suriname geen hard verwijt er van te maken, dat het s t e e l t, om reden het B l a n k e r a s in Europa enz. nog erger steelt.

Als we dan door vergelijking die paedagogen trachten te bewijzen, dat de toestanden, het klimaat, de populatie enz. in Suriname heel anders zijn dan in Europa enz., dat niemand in Suriname behoeft te stelen, als men maar eventjes de handen uit de mouwen wil steken, eerst dan geven ze ons gelijk.

Welk eene theorie: Omdat B l a n k e n stelen, daarom mogen (moeten) N e g e r s ook stelen!?"...

Curaçao.

De N. R o t t. C r t. van 12 Maart, Ochtenblad, bespreekt onder den titel „Reactionnaire Staatkunde", het voornemen van den Minister van Koloniën, om de door den Kol. Raad verworpen ontwerp-verordening, door de Kroon te doen vaststellen.

Erkennende, dat sedert 1901 het Regeeringsreglement zulk eene handelwijze toelaat, moet het aangehaalde blad toch ernstig tegen dit voornemen waarschuwen en voert aan wat indertijd door Dr. A. J. van der Houwen van Oordt in 1895 en door Minister Cremer in 1901 over deze materie is gezegd.

Terecht zegt het blad, dat het nieuwe voorschrift allerminst strekte om het zeggenschap der autoriteiten in de kolonie te breidelen, maar om het Opperbestuur in staat te stellen, de ingezetenen der kolonie zoo noodig te beschermen tegen een eventueele oligarchie van Staten of Raad.

„Men zal immers een vraag als deze niet willen beslissen naar gelang van het concrete onderwerp, waarom het gaat bij eene bepaalde verordening. Wie het recente votum van den Kol. Raad op Curaçao betreuren en op dien grond hopen, dat de Minister het ongedaan make zullen toch wel gevoelen, hoe deerlijk het zwaard, dat hun heden dient, hen morgen of overmorgen in de hand van een anderen minister zou kunnen wonden."

Het blad hoopt dan ook in het belang voor koloniën en moederland beide, dat de Eerste Kamer nu, en als de Minister mocht doorzetten, de Raad van State straks zulke gedurige inbreuken op de zelfwetgeving der autoriteiten in de kolonie niet zullen behandelen als bagatel.

***

Inmiddels is uit de hieronder volgende beraadslagingen bij de behandeling in de Eerste Kamer van de begrooting van Curaçao, insgelijks uit de N. R. Crt. overgenomen, te zien, dat de hoop van dit blad ijdel is, en volgens het antwoord van den Minister de verhoogde subsidie toch aan de Kamers zal voorgelegd worden.

Van het overige, dat besproken is, zagen we met voldoening, dat de heer Kraus het door ons, in ons nummer van 19 December jl. aangevoerde omtrent de onteigening der particuliere terreinen rond de Sint-Anna-baai te berde heeft gebracht. Op 13 Maart is het volgende besproken:

De heer Van Hardenbroek (a.-r.) bepleit uitbreiding van de haven van Curaçao. De scheepvaart zal zich geheel wijzigen door de opening van het Panamakanaal. Door verbetering van de haven moeten de schepen worden gelokt. De minister overwege nog eens zeer ernstig het advies der commissie voor de handelspolitiek.

De heer K r a u s (u.-l.) is ook teleurgesteld, dat er geen gelden worden aangevraagd voor de verruiming en verdieping van de St. Anna-baai en voor uitbreiding van de Gouvernementskade. De gouverneur acht dit niet noodig, en de Koloniale Raad achtte geen aanleiding aanwezig om zich uit te spreken over het advies van de commissie voor de handelspolitiek. Dat maakt een hoogst zonderlingen indruk; het gebrek aan enthousiasme is onbegrijpelijk en het zou zelfs onverklaarbaar zijn, als niet dikwijls bleek, dat de belanghebbenden zelf zich vaak tegen verbetering verzetten, zelfs dikwijls lijdelijk verzet plegen.

Dat is ook gebleken bij de havenverbetering te Soerabaja. Dit is de ervaring, die spr. herhaaldelijk heeft gehad, en de regeering moet dus slechts met groot voorbehoud zich laten leiden door de stemmen uit de kringen der direct-belanghebbenden bij scheepvaart en handel. De minister late zich dus niet wat Willemstad aangaat afschrikken door de lakschheid en tegenwerking van de plaatselijke vocalen.

De primitieve toestand op Curaçao mag niet blijven zooals hij is, wil de regeering althans de vervallen kolonie laten profiteeren van de voordeelen van de opening van het Panamakanaal. De treurige toestand is afdoende geschetst in het K o l o n i a a l W e e k b l a d van 19 December. En de heer Barge die de Curaçaosche toestanden bij ervaring kent, zal dit kunnen bevestigen. Het havencomplex mag niet blijven in het bezit van particulieren. Spr. hoopt, dat de bemoeienis van de regeering zich zal aansluiten bij het advies van de commissie voor de handelspolitiek. Luitenant ter zee Aronstein heeft in een lezenswaardig artikel in de G i d s aangetoond, dat zonder verwijl de haventoestand moet worden verbeterd.

De heer Van Deventer (v.-d.) herinnert aan de vraag in het Voorloopig Verslag, of bij het overgaan van de St. Barbara-mijn in Nederlandsche handen het overwicht van het buitenlandsche kapitaal in een eventueele naamlooze vennootschap zou kunnen worden gekeerd. Het antwoord is niet bemoedigend.

Spr. verzoekt den minister alsnog eene wijziging van de Mijnwet in die richting te bevorderen en althans te zorgen, dat het bestuur van de eventueele vennootschap Nederlandsch zij.

Een tweede punt raakt de weigering van den Kolonialen Raad van de subsidie voor het bijzonder onderwijs. De minister wil nu krachtens artikel 48 van het Regeeringsreglement een beroep doen op de Kroon en een Kon. besluit uitlokken. Die bevoegdheid heeft de regeering in 1901 verkregen. Ze moet echter met groote voorzichtigheid worden toegepast. Men dient bij bepaalde onderwerpen vooruit vast te stellen, welke gedragslijn men zal volgen.

Inderdaad moet de havenquaestie door de regeering worden beslist, maar waar de regeering de quaestie van het onderwijs aan de beslissing van den Kolonialen Raad heeft overgelaten, daar is het onjuist om thans zelf de beslissing in handen te nemen. Op die manier wordt de autonomie van de kolonie een wassen neus. De minister zal een post op een suppletoire begrooting brengen, maar spr. hoopt dat de Tweede Kamer dien zal verwerpen en spr. heeft reeds nu willen protesteeren tegen wat een onzer groote dagbladen een dezer dagen heeft genoemd: e e n r e a c t i o n n a i r e d a a d!

De Minister van Koloniën (de heer De Waal Malefijt) zegt, dat de havenverbetering van Curaçao de volle aandacht van de regeering heeft. Men heeft den Kolonialen Raad verweten, dat deze zich niet heeft uitgesproken over het advies van de commissie voor de handelspolitiek. Wat is echter de zaak? De gouverneur heeft advies uitgebracht, zonder voorafgaand overleg met den Raad. De minister heeft toen nog op advies van den Raad aangedrongen, maar die Raad heeft toen geen aanleiding gevonden tot aanvulling van het advies van den gouverneur. De havenverbreeding zal 80 M. worden, blijkens het ontwerp, dat thans bij den Raad van State is. Bij een breedte van 100 M. vreesde men in Curaçao deining. De gouverneur acht de tegenwoordige handelskade van 180 M. voldoende; latere doortrekking tot 200 M. kan geschieden door onteigening.

Uitzending van een Nederlandsche commissie voor onderzoek van de havenquaestie zou alleen nut hebben, wanneer de uitzending plaats vond in overleg met het koloniaal bestuur. Het is beter nu de voorgenomen werken uit te voeren; bij latere uitbreiding zou men dan een Nederlandsche commissie kunnen uitzenden.

Voorstellen tot wijziging van de Mijnwet zijn van spreker niet te verwachten. Het zou niet politiek zijn bestaande rechten ter zijde te stellen. De regeering staat nu door de Onteigeningswet niet meer machteloos tegenover exploitanten, die de mijnen op Curaçao niet zouden willen exploreeren. In de onderwijs-quaestie is feitelijk van een beroep op de Kroon, in den zin van een verzoek van den minister tot vernietiging van een besluit van den Kolonialen Raad, geen sprake. Het is onjuist, dat vooraf moet vaststaan, welke onderwerpen moeten worden geregeld bij koloniale verordening of bij Koninklijk besluit. De Gouverneur had subsidieverhooging voorgesteld; dat was noodig, want de subsidies zijn

FEUILLETON.

Schetsen uit het Indische Leven.

„Wie unverständig, sagt ich oft zu mir selbst, war es, als du ehemals auf eine Nation schaltest, eben weil es eine Nation ist."
(Göthe: „Wilhelm Meisters Lehrjahre").

IV.

Nu iets over het zedelijk leven der Inlanders:

Men zegt wel „schaamtegevoel kennen ze niet; man, vrouw, kind, zuster, alles woont in één kamer". Zijn zulke toestanden bij het Europeesche volk onbekend? Een Inlander staat m.i. op zedelijk gebied dikwijls veel hooger dan wij. Wij, in onze hoogstaande beschaving, zien iets slechts in een „naakt popje", terwijl hier de Inlandsche kindertjes met hun teere, bruine, mooi gebouwde lichaampjes naakt rondwandelen. Wie ziet daar iets slechts in? 't Is maar al te waar: „hony soit qui mal y pense".

De koelies werken met ontbloot bovenlijf, dikwijls slechts een doek om de lendenen; in andere plaatsen, o. a. in Medan, loopt een heele bevolking zóó; dat is hun dracht! Onze oogen zijn door de beschaving preutsch gaan kijken en in wat mooi is, iets slechts gaan zien. Is niet in-treurig de geschiedenis van die dame, die een popje gekocht had voor haar dochtertje, dat ze aan 't handje hield, en die vanwege popjes naaktheid, dit onder haar mantel moest bedekken, op bevel van... een politie-agent?

Arm kindje, dat al zoo vroeg met het leelijke in de wereld bekend gemaakt moest worden! Doch haar moeder zal wel gezegd hebben: „die agent is bang, dat popje het koud zou krijgen, en zegt, dat moeder het onder haar mantel moet dragen!"

Zoo bleef dat kinderzieltje rein! Ja, die zedelijkheidswet zal meer kwaad dan goed doen. Doch ik dwaal af; ik sprak immers over karaktertrekken.

Men spreekt dikwijls van de overdreven onderdanigheid der Inlanders tegenover hunne Hoofden.

Alweer laat ik den heer Tutein Nolthenius aan het woord over de Siciliaansche boerderij:

„Een boer met muilezel en koe werd aangereden door een automobiel: de schade is gering, doch de eigenaar biedt met het vorstelijk gebaar van den Siciliaan van hooge geboorte, vijftig lire als schadevergoeding aan. De boer wordt boos, windt zich op, niet over de som, maar omdat de heer hem met „jij" aanspreekt...... daar fluistert men hem in, wie zijn beleediger is: de drager van een der grootste namen op het eiland. Onmiddellijk bedaart de toorn; de boer — en 't was waarlijk geen arme — neemt eerbiedig zijn muts af en zegt: „Uwe excellentie heeft het recht, mij met „jij" aan te spreken." Doch hij weigert alle schadevergoeding.

Is er eenig verschil tusschen de onderdanigheid van dien boer en die van den Inlander?

Onlangs las ik een schetsje over de ouderwetsche „ronde" in Amsterdam, nu gemetamorfoseerd in de

treurig laag. De R.-K. Missie heeft 23 scholen en heeft slechts ƒ 31.000 of ƒ 6.30 per leerling ontvangen. Het subsidie zou nu worden ƒ 9.25 per kind, d. i. nog belangrijk minder dan het gouvernement zou moeten besteden.

De Koloniale Raad heeft het voorstel eenvoudig verworpen op gronden, die lijnrecht indruischen tegen onze onderwijspolitiek.

De regeering zal geen daad doen buiten de Kamers om. De hoogere wetgever treedt dus eenvoudig in de plaats van den lageren.

De Curaçaosche begrooting wordt zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

***

De behandeling der begrooting heeft dus niet veel voor Curaçao opgeleverd, de kade, die Gouvernements eigendom is, wordt wellicht met 20 meter verlengd en de R.-K. Missie krijgt haar zin. Want het is niet denkbaar, dat bij de huidige samenstelling der Kamers een voorstel tot subsidie-verhooging verworpen zal worden.

En dit is nog maar een eerste stap „l'appétit vient en mangeant".

Er zijn voor Curaçao noodiger dingen te doen, dan het subsidiëeren van R.-K. scholen.

***

Aangaande de werkstaking der bootwerkers schrijft de Cur. Ct.:

„Alhoewel de staking nog niet geheel tot een einde gekomen is, heeft zij geen merkbaren invloed op de bedrijvigheid van onze haven.

De scheepstimmerlieden zijn de eenigen, die het werk nog niet hervat hebben, daar hun eischen niet ingewilligd zijn.

De kustmatrozen, die een loonsverhooging eischten, hebben dit gedaan gekregen. Dat niet allen van zins waren om de zaak op de spits te drijven, blijkt daaruit, dat een 25-tal hunner zich bij de agentuur van den K. W. I. M. aanmeldde, om onder de oude voorwaarden dienst te nemen aan boord van de „Prins Maurits". Vrijwillig bood de agentuur toen aan om hun loon te verhoogen.

De Duitsche lijn heeft een 25-tal werklieden van Santo Thomas laten komen, om haar schepen te lossen."

WAT DE INLANDER ZEGT.

Vorstenlandsche huwelijken. De Sinar Djawa heeft vernomen, dat een nicht van Pangeran Adipati Ario Mangkoe Negoro, Raden Adjeng Soepari geheeten, in het huwelijk zal treden met Raden Mas Darjosoegondo, djaksa in de Bagelen, zoon van den oud regent van Pasoeroean, Raden Mas Adipati Ario Soegondo, die een zoon was van Mangkoe Negoro V.

Een andere nicht van eerstgenoemden Pangeran (Mangkoe Negoro VI), Raden Adjeng Moenti moet bestemd zijn voor Pangeran Moelio Koesoemo, jongste broeder van den Soesoehoenan van Soerakarta.

De tjangkok (stek) van den Sawoboom, waarom door den Soesoehoenan van den Sultan van Djokdjakarta verzocht is geworden, moet eerst goed in de wortels geschoten, dus niet te jong naar de kraton van Soerakarta overgebracht worden. En als die daar verder goed opkomt en gedijt, zal zulks een bewijs zijn, dat ook een Djokdjasche Prinses in de kraton van Soerakarta goed zal aarden, en dat zij een Kroonprins zal baren, die een waardige troonsopvolger van den Soesoehoenan zal kunnen zijn. Zoo schrijft bovengenoemd blad.

Een „ouderwetsche" Regent. Hetzelfde blad beweert van een regent in de buurt van Soerabaja dat deze er eigenaardige begrippen op nahoudt opzichtens zijn Inlandsche ondergeschikten. Hij ziet o. a. niet gaarne, dat zijne ambtenaren deelnemen aan vereenigingen en vergaderingen bijwonen, die tot hunne verstandelijke en maatschappelijke ontwikkeling kunnen leiden. Een mantri goeroe, die eene vereeniging tot stand wilde brengen voor onderling hulpbetoon onder de Inlandsche ambtenaren in zijn regentschap, kreeg van dezen regent een ontevredenheidsbetuiging. Maar als het er op aankomt om pret te maken (tajoeban) en te dobbelen, dan is hij er wel voor te vinden om mee te doen, ja zelfs om het voorbeeld te geven.

Als dit waar is, zegt de Pembrita Betawi, die dit bericht overnam, dan is deze regent er een uit de zeer oude doos en moet hij maar zoo spoedig mogelijk zijn pensioen aanvragen, plaats maken voor een jongeren, beter ontwikkelden Inlander. En als hij dat niet uit eigen beweging doet, dan moet hem maar van hooger hand daartoe een wenk gegeven worden. Een regent, die een rem is voor de ontwikkeling en den vooruitgang van zijne ondergeschikten, behoort in dezen tijd niet thuis, is er niet meer op zijn plaats.

Ontrouwe Europeesche ambtenaren. De Pembrita Makassar ontleent het volgende aan de Oetoesan Hindia, tot kenschetsing van vicieuse toestanden onder de Europeesche ambtenaren: De assistent-resident van Soerabaja, voorzitter van den gemeenteraad aldaar, heeft, naar aanleiding van een „Ingezonden stuk" van den heer Barends in de Nw. Soerab. Courant, meldende, dat vele gemeenteambtenaren in het krijt stonden bij leveranciers en aannemers van gemeentewerken, de zaak onderzocht en o. a. bevonden, dat de heer Eerdmans, de gem.-secretaris, op een accept een schuld van ƒ 3000 bij een aannemer had.

Gehoord werden nog de heeren Muller (vehandelaar), Barends, Lenshoek (gemeente-veearts) en Schneider, adjunct-secretaris der gemeente.

Naar wij vernemen, zegt het blad, zijn op meer plaatsen ambtenaren, die met de gemeente-gelden raar omspringen. Zou dit in Makassar ook niet he g va zijn? Wij gelooven dat, indien er eens onderzoek

„nachtveiligheidsdienst": Een inspecteur der politie, die den nachtdienst had, vond op een der posten eenige slapende wakers. Wacht, zoo dacht hij, ik zal hun petten meenemen en morgen, als ik mijn rapport uitbreng, als stukken van overtuiging, als symbool hunner waakzaamheid overleggen!

Hier in Indië deed een controleur B.B. mij een dergelijk verhaal. Hier was het echter de hoofddoek geweest, die op het kantoor van den controleur in bewaring werd gegeven.

Toch zegt men, en ik dacht vroeger evenzoo, dat vooral de Inlandsche wakers bekend zijn voor hun slapende waakzaamheid. Waar ligt het toch aan, zoo dacht ik menigmaal, dat wij, Europeanen, steeds denken, dat alle Javanen met zoovele gebreken behept zijn, en ziet, ik ben tot de ontdekking, tot de overtuiging gekomen, dat wij, nu wij zoo ver van ons eigen volk zoo ver van ons geboorteland af zijn, geneigd zijn deze te idealiseeren.

Zooals de ouders tegenover hunne kinderen, zoo behooren wij te staan tegenover de Inlanders; ons oordeel zal dan alle hardheid verliezen. Men denkt allicht bij lezing van mijn „Schetsen", dat ik alle gebreken van den Javaan tracht goed te praten, dat zij mij nooit kunnen ergeren en dat ik geen oog heb voor hunne fouten; maar dan vergist men zich. Hoe zou ik hunne gebreken kunnen bespreken, als ik ze niet terdege zag?

Ook ik zie hunne gebreken en erger mij menigmaal bv. over hunne weinige behulpzaamheid. Zoo gebeurde het o.a. onlangs dat ik een Inlander groenten naar de pasar zag pikollen, die hiervan iets op den weg liet vallen. De passage in de morgenuren is druk, doch de groente bleef daar liggen, zooals ze gevallen was, tot er eindelijk een kind, dat ook groenten naar de pasar pikolde, voorbij kwam, het haastig opraapte en in zijn mandje opborg, om h t op de pasar als het zijne te verkoopen.

Een ander staaltje van laisser-aller: eenige koelies duwen een grobak (kruiwagen) beladen met ijzeren staven voort; ze willen een kampongwegje indraaien, maar juist op den draai ligt een bruggetje; de koelies duwen den grobak den hoek om, doch de ijzeren staven raken tusschen de openingen van de brugleuning, de wagen helt naar voren en glijdt verder af, dan wenschelijk is. Met alle macht trachten zij den wagen op het oude spoor te brengen, doch het mocht niet baten. Eenige Inlanders staan er om heen, geven op- en aanmerkingen ten beste, maar een behulpzame hand te bieden, daaraan dachten zij niet!"

Ik vroeg aan een djaksa, waaraan die weinige toeschietelijkheid lag. „Indolentie", was het antwoord. Ja, dat is een groot gebrek van de Inlanders.

Indolentie, niets vind ik erger, en nergens erger ik mij meer over dan juist over dit gebrek onzer Inlanders.

Maar zou het klimaat het niet meebrengen? Ik

naar gedaan werd, men tot de ontdekking zou komen, dat er ook hier ambtenaren zijn, die met leveranciers van bamboe, steenen en andere materialen geknoeid hebben.

Concubinaat. Het concubinaat wordt thans, getuige verschillende uitingen in de Inlandsche pers, niet zoozeer verdedigd, als wel verklaard en aangenomen als een hoogst welkome uitkomst voor menig fatsoenlijke Inlandsche vrouw, om te ontkomen aan den toestand van dwang en verlaging, waarin zij door den Inlandschen huwelijkschen staat vaak wordt gebracht. Maar ook voor menigen Europeaan, zoowel op de hoofdplaatsen als in de binnenlanden van Indië, die, om welke redenen dan ook, meestal echter van financiëelen aard, niet in de gelegenheid is een wettig huwelijk met een Europeesche vrouw aan te gaan, zonder tusschenkomst van den ambtenaar van den Burgerlijken Stand wordt met een Inlandsche vrouw een verbinding gesloten, die hem in staat stelt zich lichamelijk gezond en krachtig staande te houden.

Dit neemt niet weg, zegt de B i n t a n g S o e r a b a j a, dat „B o e d i O e t o m o" deze zaak in het belang van de Inlandsche vrouw eens goed onder de oogen moet zien. Want hoe vaak gebeurt het niet, en meestal met jonge meisjes, die zelfs niet altijd arm zijn, dat zij, na door Europeanen en Chineezen verleid te zijn, zwanger geworden of na de geboorte van het eerste kind, naar de kampongs worden teruggezonden, geheel aan hun treurig lot overgelaten. Gewezen huishoudsters bij Europeanen, die een huwelijk aangaan, komen meestal goed terecht. Uit eigen belang — men denke aan de bekende pil no. 11 —, maar ook uit erkentelijkheid, wordt door de gewezen Europeesche meesters goed voor haar gezorgd, hetzij door haar een klein kapitaaltje of huisje te verzekeren, dan wel door haar bij het aangaan van een Inlandsch huwelijk met een flinken bruidschat bij te springen en verder behulpzaam te zijn. En ziet, 't is merkwaardig. Het gebeurt ook wel eens, dat zoo'n huishoudster later de gewilde echtgenoot wordt van den een of anderen Inlandschen ambtenaar, onder sommige categoriën, die, omdat ze anders daartoe niet in de gelegenheid komen, er op gesteld zijn vrouwen in huis te hebben, bekend met Europeesche gewoonten en manieren en met de bereiding van Europeesche spijzen, om daardoor in staat te zijn, hunne Europeesche gasten op behoorlijke wijze te ontvangen.

De godsdienst, mits met rust gelaten, is dus voor den Mohamedaan blijkbaar ook geen bezwaar, om met een gewezen concubine van een Blanda of Chinees in het huwelijk te treden. Associatie.

Deze Inlandsche vrouwen en gewezen n j a i s laten zich doorgaans door hare nieuwe echtgenooten niet onderdrukken, integendeel, zij houden hem in het gareel en zorgen goed voor het huishouden.

Een andere schrijfster vervolgt in de P e m b r i t a B e t a w i het verhaal van de „N j a i" — zie het vorige weekblad —, en zegt, dat de toestand door haar beschreven, nu niet alleen onder Inlandsche ambtenaren voorkomt, maar ook bij andere vrouwen van niet-ambtenaren. De mannen hebben zich aan haar artikel betrefffende de „n j a i" geërgerd. Zij hooren zulke onthullingen niet graag en zien 't nog minder gaarne aan, dat wij naar mannen van een anderen landaard overloopen. Wij zouden daartoe ook niet overgaan, als de mannen goed en ordelijk waren. Maar wij worden voor ledepoppen aangezien, zijn slechts gewild, zoolang zij hunne lusten aan ons kunnen botvieren. Hebt ge niet gehoord — vraagt zij — wat die Palembangers onlangs in de Preanger hebben uitgehaald? Te Lengkong overleed een rijke h a d j i, S a r k a m geheeten; zijn erfenis, die op ƒ 80.000 geschat werd, moest gedeeld worden tusschen zijn vier vrouwen en vier dochters. De boedelscheiding had plaats. Toen kwamen er acht Palembangers, die er goed uitzagen en goed wisten te praten, kennis maken met die vrouwen en haar wisten in te palmen, zoodat zij binnen korten tijd na den dood van haar man en vader, getrouwd werden door deze Palembangers. Eerst was het een leven van rozengeur en maneschijn. Toen zeiden de mannen, dat het voor de zielsrust noodig was, om met hunne nieuwe echtgenooten de bedevaart te doen. En zij gingen naar Mekka toe, met algeheele instemming en groote vreugde van de vrouwen en hare bloedverwanten, omdat het een heilige zaak was, door den godsdienst voorgeschreven. Maar wat is er verder gebeurd? Zij gingen eerst naar Palembang en brachten van daar hunne vrouwen naar Penang en Singapore. Daar kwamen die vrouwen in bordeelen terecht; haar geld en haar goed raakten zij kwijt. En de familie in Bandoeng, die geen bericht ontving, dacht natuurlijk dat zij hoog en droog in Mekka waren. Eerst later werd de zaak bekend; alom in Bandoeng werd er schande over gesproken en nu doet men moeite om die vrouwen weer in haar land terug te krijgen. Iets dergelijks is meer en op andere plaatsen gebeurd. Is het ons dan kwalijk te nemen, als wij dan maar liever naar de Blanda's overloopen, niet om een leven vol zonde en wellust te genieten, maar om een meer menschwaardig bestaan deelachtig te worden. Ge hoort zelden of nooit, dat mannen van een anderen landaard dan de onze zooiets met hunne n j a i s deden. Ik ben nu nog een getrouwde vrouw gebleven, maar ik zeg het die n j a i na: veroordeelt die vrouwen niet, gij mannen, maar verbetert eerst u zelven.

Geldverkwisting. De vrouwen zijn verkwistend, maar de mannen niet minder, die geven het voorbeeld, zoo schrijft A—Z. in de P e m b r i t a B e t a w i. Deze laatste zag te Tandjong Priok een boot met h a d j i's van Mekka terugkomen. Duizende Inlanders waren van heinde en verre overgekomen om hunne bloedverwanten, vrienden en kennissen, die verwacht werden, te verwelkomen. Vuurwerk, in den vorm van p e t a s a n s en m e r t j o n s, werd daarbij afgestoken, dat hooren en zien verging. Dit had met den godsdienst niets te maken. Waarvoor

---

weet, dat vele Europeanen die lastige kwaal in Indië ook van nabij leeren kennen.

Maar denkt niet, dat ik alles van de Inlanders goed praat! Neen, dat is het niet; ik zeg alleen: oordeel niet te hard; zie het kwade onder de oogen, dan kunnen we er verbetering in trachten te brengen".

't Gaat ons, als de onverstandige ouders, die de kleinste ondeugendheden hunner kinderen streng straffen, wien het gejoel, het gestoei der kleinen hindert, die bij de spelletjes der kleuters geen kind mee kunnen zijn. Wij moeten ons immers tot onze kleinen kunnen neerbuigen, zelf, als het ware, kind mee zijn om elk kindergenot van het kinderleven te begrijpen, hun jeugd gelukkig te maken en ze zoo met onze ervaring van volwassene tot een vroolijk, dus tot een nuttig lid der maatschappij te kunnen maken. Zooals goede ouders tegenover hunne kinderen, zoo behooren wij te staan tegenover den Inlander; ons oordeel zal dan alle hardheid verliezen.

Daarentegen heeft de Inlander, zooals ik vroeger reeds zeide, vele aardige karaktertrekken: Ons kindje was eens ernstig ziek geweest, daardoor huilerig, vooral Donderdags en Vrijdags. Dit is geen verbeelding; werkelijk was het die dagen bijzonder lastig.

De Inlanders zeggen, dat alle kinderen op Donderdag- en Vrijdagnacht geboren, bijzonder lastig zijn en nu zeiden de bedienden mij: „Als mevrouw elken Donderdag om 1 uur een s l a m a t a n geeft, dan zal het beter worden!!"

Innerlijk lachte ik, maar uiterlijk, om hen in hun gevoelens niet te kwetsen, was ik ernstig en vroeg: „Wat voor een soort van s l a m a t a n, kokkie?"

„Een s l a m a t a n, bestaande uit rijstepap, vermengd met klapper en goela djawa."

„Goed, neem dan maar rijst uit de g o e d a n g, voor zooveel personen als ge noodig acht".

Dien dag om 1 uur zweefde er een eenigszins bedwelmende, doch aangename wierookgeur om ons heen. Ik vroeg naar de oorzaak er van. „Wel, wij offeren, Mevrouw, en bidden, dat T o e a n A l l a h Nonnie weer gezond, flink en sterk zal maken". Het gebed werd gepreveld door een dessa-priester.

Zeer eigenaardig was het ook, dat alleen de mannen mee aanzaten, k o k k i e en b a b o e aten haar bordje in de keuken op. Wekenlang op denzelfden tijd werd bovengenoemde slamatan gegeven. Niettegenstaande dat bleef ons kindje huilerig, doch ik maakte hun hierop niet opmerkzaam, liet ze maar begaan, de slechte gedachte bij me omdragende: ze doen het eigenlijk voor het lekkere bordje pap.

Doch wat gebeurde er? Na eenigen tijd werd ons kindje flinker en sterker, dus huilde langzamerhand niet zooveel meer; en toen vroeg ook niemand meer om die s l a m a t a n.

Naar aanleiding van het Nieuwjaarsfeest, waarop ik hun ook een s l a m a t a n bereidde, kwam ik tot

was dat noodig? Op bescheidener wijze hadden die bedevaartgangers beter door hunne familieleden en vrienden begroet kunnen worden. Hoeveel arme menschen hadden niet met dat weggeworpen geld geholpen kunnen worden? vraagt de schrijver.

Dan ziet men nog op Batavia en andere groote plaatsen, dat dag aan dag, elken avond de bioscopen en Stamboel's druk bezocht worden door de Inlanders, oud en jong, mannen en vrouwen, jongens en meisjes. Waar komt al dat geld vandaan? Men klaagt over geldgebrek en toenemende onzedelijkheid. Maar bevorderlijk voor den maatschappelijken welstand en de zedelijkheid zijn zulke drukke nachtelijke uitgangen nu juist niet, en ook niet overeenkomstig de voorschriften van onzen godsdienst. Jongens en meisjes, verloofden, gaan nu des nachts vrij samen uit. 't Heet modern, maar goed is het niet en de gevolgen zijn dikwijls betreurenswaardig.

Al die scholen om ons te ontwikkelen, tot opleiding voor dokter-djawa, inlandsch officier van justitie, ambachten, zijn zeer zeker goed.

Maar wat wordt er voor onze moreele ontwikkeling gedaan? Laten wij in de eerste plaats onzen godsdienst kennen en beoefenen, meer en beter dan wij tot nu toe gedaan hebben, die ons goed en moreel sterk moet maken, om al die kennis te kunnen dragen. Aldus besluit schrijver.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Hulp aan China. In de Pewarta Soerabaja is een kort verslag opgenomen van de verrichtingen van de financieele commissie, die zich gevormd heeft om door geldelijke bijdragen, financieelen steun te verleenen aan de regeering van de Chineesche republiek. Den 6en en 18en Juni van het eerste jaar der Republiek hadden in het gebouw van de Siang Boe Tjong Hwe te Soerabaja groote vergaderingen plaats met besturen van verschillende Chineesche vereenigingen aldaar. Wij kunnen — wordt in het verslag gezegd — de Chineezen niet genoeg dank zeggen, dat zij de handen in elkaar geslagen en in hunne beurzen getast hebben om China geldelijk te hulp te komen. Er werd toen voor meer dan f 50.000 geteekend en later werd nog meer bijgedragen. Hoewel alle gelden niet terstond ontvangen werden door mutatiën en sterfgevallen, als anderszins, kon toch met genoegen geconstateerd worden, dat reeds in September van het vorige jaar voor een bedrag van 5000 dollars naar Hongkong werd overgemaakt. Den 27en December d.a.v. konden weer 40011.52 dollars of f 54015.96 verzonden worden. Beide keeren werden de gelden overgemaakt aan het adres van den president Juan Shi Kai, ter beschikking van het departement van financiën. Toch was er op laatstgenoemden datum nog een groote achterstand te innen. De heeren Oen Ma Dji, Koan Sien Lip, Oei Tay Tjhee, Ong Geok Tjhim en Lao Soe Tjoen werden met de invordering der achterstallige contributies belast, waarvoor een maand tijds gegeven werd.

Hulp voor Chineezen. — Te Semarang zijn eenige Chineezen van naam en positie gekomen, om met verscheidene Chineesche ingezetenen van N.-I. te spreken over de oprichting van een Chineesche Bank. Vanuit Semarang zullen zij andere plaatsen van Java bezoeken. Onder hen bevond zich één, die pas een en twintig jaar oud is en van wien verteld wordt, dat hij de revolutie van den aanvang af heeft meegemaakt. De op te richten bank zal de „Hian Wan" heeten. Besprekingen werden gehouden met vele Chineezen van Batavia, Solo en Djokdja, die daartoe overgekomen waren. De politiek werd niet besproken, zal ook verder niet drijfveer zijn. Het kapitaal zal twintig millioen moeten bedragen.

De aanhankelijkheid voor het Chineesche Vaderland is groot, zegt de Pemberita Makassar. Hoe dikwijls China ook om hulp vraagt, wij zullen helpen. Nu zijn er weer afgezanten uit China te Batavia aangekomen om Chineesche schuldbrieven te verkoopen. Zij hebben reeds voor een som van f 130.000 verkocht. Zij zullen Java rondreizen. Wij hopen, dat iedereen flink zal helpen, om de Chineesche republiek krachtig te maken.

En toch moet met verwondering en groote teleurstelling geconstateerd worden — zegt de Perniagan — dat, niettegenstaande overal de Chineezen hebben bijgedragen, Bandong met zijn 10000 Chineezen niets er aan gedaan heeft.

Volgens de Perniagan is te Semarang reeds voor twee millioen voor de Chineesche Bank bij elkaar gebracht. Uitdrukkelijk, zegt ook dit blad, dat geen politiek gedreven zal worden.

Chineesche Vereenigingen.

Een nieuwe Chineesche Handelsmaatschappij werd te Blora, volgens de Bintang Soerabaja, met een maatschappelijk kapitaal van f 300000 gevormd, nl. de N.V. Giam King.

Te Makassar heeft zich, volgens de Pembrita Makassar, een Chineesche auto-kongsi gevormd met een maatschappelijk kapitaal van f 50000 in aandeelen van f 50.—, om Makassar van huurauto's te voorzien. Reeds twee auto's van f 8000 elk zijn uit Europa besteld. Voor de eerste keer is de heer Oei Liong Tik tot Directeur benoemd. Het voornemen bestaat om het kapitaal tot f 100.000 op te voeren.

Het Chineesche Nieuwe jaar. Volgens de Sinar Djawa heeft de Handelsvereeniging Siang Boe te Semarang eenige dagen voor 1 Januari 1913 een circulaire aan alle Chineezen ter plaatse doen afgaan, teneinde op vorengenoemden datum alle tokos te sluiten en het nieuwe jaar volgens Europeesch gebruik te vieren. Niettegenstaande uitdrukkelijk er bij verklaard werd, dat zulks overeenkomstig het verlangen was van den President der Republiek, en ook volgens berichten, een boete van

---

de overtuiging, dat ik, zooals ik zooeven reeds zei, slecht gedacht had en Kartini gelijk had met haar woorden:

„Bijna iedere slamatan heeft een godsdienstigen grondslag!"

Den 1en Januari zeide ik tegen kokki: „Mevrouw wil een slamatan geven ter eere van het nieuwe jaar".

„Dan moet Mevrouw er ook een Lebée-priester bij laten komen, anders is 't alleen maar een slamatan om te eten en dat kan toch niet, we zullen Toean Allah vragen om Mijnheer en Mevrouw gelukkig te maken en om Nonnie gauw groot te laten worden".

„Natuurlijk, dat moet, kokki". Ik meende dit nu in vollen ernst.

Was 't niet aardig, dat kokki me hierop attent maakte? Ik moest voor dien priester f 0.02½, zegge twee en een halve cent uitgeven, waarlijk geen hooge som.

Ten slotte wil ik nog eenige aardige opmerkingen van mijn baboe, ons kindje betreffende, hier neerschrijven:

In het eerst, als ons dochtertje 's avonds om 7 uur in haar bedje lag, lekker gevoed om te gaan slapen en de klamboe dicht werd gemaakt, 't licht niet aan, dan huilde ze hevig van verdriet, dat moeder en baboe haar alleen lieten liggen. Wat gebeurde er echter eenige maanden geleden? Het kindje huilde wanhopend erg tot 't licht uit was en de duisternis rust gaf aan haar moede hersentjes, die hier in Indië, waar een kindje altijd buiten is en dus veel waarneemt, veel inspanning eischen en aan 't einde van den dag rust zeer noodig hebben! Ik dacht: hé, dat is aardig! De baboe sprak dezelfde gedachte uit en zei: Hé, Mevrouw, vroeger huilde Nonnie als 't licht uitging; nu huilt ze als 't licht lang schijnt; als Nonnie moe is, wil ze slapen en moet het licht uit.

Dat zei de baboe! En hoe menigmaal zegt ze niet: elken dag is Nonnie anders! Hier bedoelt ze mee, dat zij ziet en gevoelt, dat het kind menschelijker begint te worden.

Zijn dit geen sprekende bewijzen van groote opmerkingsgave en van hartelijke belangstelling tevens?

Daarom eindig ik met de woorden van R. A. Kartini:

„Tracht den Javaan te begrijpen; geef den Javaan, zoowel man als vrouw, eene goede opvoeding!"

Wij, Hollandsche meisjes kregen toch ook opvoedkundige en allerlei andere lessen om daarmede te trachten voor onze kinderen zooveel mogelijk het volmaakte te bereiken.

Das ist des Pudels Kern.

C. R. v. O.—v. d. Z.

Java, Februari 1913.

f 400.— bedreigd was tegen de overtreding van deze circulaire, heeft gemelde Vereeniging toch geen wil daarvan gehad. Velen, de meesten, hebben aan die roepstem geen gehoor gegeven, omdat zij in de eerste plaats hun eigen ouderwetsche nieuwjaar willen behouden, waarbij de afgestorvenen herdacht en vereerd worden.

Omtrent deze gewoonte wijdt het vrouwenweekblad Tiong Hoa Sun Po een waarschuwend woord om toch daarmede niet te spotten, en haar als ouderwetsch en bijgeloovig weg te werpen. In alle godsdiensten van alle volken, zegt het blad, worden lessen en vermaningen gegeven tot vereering van de afgestorvenen. Bij ons Chineezen is daarbij voorgeschreven, dat wij asch moeten gebruiken en spijs en drankoffers aanbieden (Hio Liouw). Dit is geen bijgeloof. 't Is niet, omdat de mensch nog na zijn dood spijs en drank in zich opneemt. De dooden eten, drinken niet. Slechts bij leven op aarde wordt gegeten en gedronken. Dit hoort zoo bij 's levens organisme. Vleesch en bloed moeten onderhouden worden en op krachten blijven. Als ge dood zijt, hebt ge geen vleesch en bloed meer. De levensfunctiën zijn opgehouden; kortom, spijs en drank zijn niet meer noodig. Die aschvereering is dus niet om aan onze dooden eten en drinken te geven; zij heeft een andere beteekenis. Zij dient tot bewijs van onze onveranderde liefde en aanhankelijkheid voor onze ouders of andere dierbaren, die reeds zijn heengegaan en tot hoogere wezens overgegaan. De asch dus als een zichtbaar teeken van alle waardeering en alle onuitsprekelijke gevoelens van liefde en eerbied voor onze dierbare afgestorvenen, alsof zij nog in leven waren en te midden van ons leefden, is dus niets anders dan een symbool. Als zoodanig (Hio Liauw) bewaren wij de asch in onze huizen als iets heiligs. 't Is dus niet zoo bespottelijk, als nu beweerd wordt. Integendeel, deze aloude gewoonte, dit gebruik moet ons opwekken, om onze ouders reeds bij hun leven lief te hebben en te eeren, want daarmee is het thans treurig gesteld. De kinderen mopperen, klagen dat de ouders zoo vervelend en lastig zijn; zij trekken een zuur gezicht en willen 't altijd beter weten. Dit komt niet te pas en is ten hoogste af te keuren.

De leerlingen — aldus de Ho Po — zijn niet tevreden, noch over het onderwijs, noch over de leermeesters. De Tiong Hoa Hwe Kan heeft toch haar best gedaan. Nu heeft men te Semarang de Tiong Hak Tong gekregen, een soort van militaire- en kostschool. Zij begon met 200 leerlingen, nu zijn er nog geen 20. De jongens klagen over de huisvesting en over het eten. De Siakam (schoolopziener) is geen cent waard, wacht maar het einde van de maand af om zijn tractement te ontvangen en voert verder niets uit in het belang van een goed toezicht op het onderwijs en de leermeesters. Zij zouden graag op de Europeesche scholen geplaatst willen worden.

Totoks en pranakan Chineezen. Nu is er ook al strijd tusschen de totok en pranakan Chineezen. Zij willen elkander niets toegeven. De totoks vergeten, dat de pranakans aan hen het leven te danken hebben. De pranakans en anderen waardeeren het niet, dat de totoks door harden arbeid en vele ontberingen zich in dit land opgewerkt hebben, tot welgestelde en rijke lieden. Maar dezen verliezen het nu weer uit het oog, dat zij aan dit land en zijne bestuurders te danken hebben, dat zij tot een zekere hooge gekomen zijn. Zij worden brutaal en arrogant. De pranakans willen rust en vrede, en wachten gaarne af, wat nog meer in hun belang gedaan zal worden.

Pantjaran Warta zegt ook, dat de totok-Chineezen brutaal geworden zijn. De Seng Ang Hin Kongsi in Krawang voert daar een waar schrikbewind. Zij bestaat bijna geheel uit totoks, die alles doen, wat zij willen en zich aan het bestuur niet storen. Zij vormen in de Vereeniging zoo'n kameraderie, dat zij elkander door dik en dun helpen, ook al hebben zij tegenover anderen ongelijk. De pranakan-Chineezen gaan er onder gebukt, ondervinden groote moeielijkheden, worden door de totoks tegengewerkt en geplaagd. Dezen doen, alsof zij de macht van een vorst in handen hebben. Het blad is er over verbaasd, dat deze Vereeniging niet reeds lang door het bestuur werd opgeheven. In andere gewesten zou 't wel gedaan zijn geworden. Niet alzoo in Krawang. Daar werden onlangs toen zij bij een feestelijkheid, waar zonder vergunning gedobbeld werd, tegen de overtreders wilden optreden, de mantri-politie en de schrijver van den Chineeschen wijkmeester door de Hokkian Chineezen afgeranseld. Slechts door het krachtdadig optreden van den Controleur, van wien gezegd mag worden, dat hij niet bang is, werd de orde weer hersteld Wij hopen, eindigt het blad, dat het bestuur spoedig een einde maakt aan dezen onordelijken toestand.

De Handelsvereeniging „Siang Hwee" te Batavia, heeft volgens de Pembrita Makassar, per request aan den Gouverneur-Generaal de opheffing verzocht van de „Soe Po Sah", omdat deze leeringen verkondigt in strijd met de openbare orde en veiligheid en de ingezetenen als het ware tot verzet opwekt. Daar willen de pranakans niets mee te maken hebben. Moeten er weer Chineesche moorden plaats hebben, zooals in de 18e eeuw tijdens het bewind der O.-I. Compagnie? De overheid heeft alle reden — zegt het blad — om in te grijpen, en de bedoelde vereeniging te ontbinden.

In Pekalongan gaat het, volgens de Sinar Djawa, een goed gangetje met den strijd tusschen Chineezen en Arabieren. 't Is, of de verwoedheid van den Balkanoorlog daarheen is overgebracht, n.m. van den kant der Arabieren, die de brutaliteit tegen de Chineezen ten top voeren. Des nachts loopen zij de Chineesche wijken af, als Inlanders verkleed, natuurlijk niet met goede bedoelingen. Overdag komen zij er ook. De Chineezen houden zich kalm en vallen hen niet lastig, maar als een Chinees zich in een Arabische wijk vertoont, wordt hij geslagen, ja afgeranseld. 't Is alsof de Arabieren een geloofsstrijd aanbinden. De Chineezen zijn met hun bordje rijst tevreden, verlangen naar rust en vrede in de eerste plaats hier op aarde en bekommeren zich verder niet om hiernamaalsche beloeningen en straffen. Op 't oogenblik is het daar in Pekalongan zoo gesteld, dat de Arabieren ongestraft in de Chineesche wijken alles mogen doen, wat zij willen, en Chineezen in de Arabische wijken als 't ware niet toegelaten worden. Bloedige botsingen zijn tot nu toe door de politie voorkomen geworden.

Van Vreemde Koloniën.

LIVINGSTONE.

Heden, den 19en Maart, is het honderd jaar geleden, dat David Livingstone geboren werd.

De eeuw, die achter ons ligt, heeft de onbekende plekken op de kaart, van reuzen-afmetingen tot kleine gedeelten teruggebracht. Onder de mannen, die zich bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt om Afrika's binnenland voor den Europeeschen ondernemingsgeest te openen, neemt D. Livingstone een allereerste plaats in.

In Blantyre (Schotland) als zoon van arme ouders ter wereld gekomen, had hij een jeugd van zwaren arbeid. Reeds op zijn tiende jaar was hij 's morgens om 6 uur in een katoenspinnerij tot des avonds 8 uur aan 't werk. Van het moeielijk verdiende karige loon kocht hij boeken die hij meest 's nachts las. Omtrent zijn 19e jaar las hij een bericht over gebrek aan artsen in China. Hij vatte 't stoute voornemen op zich voor dien werkkring te bekwamen en 27 jaar oud had hij zijn studie voor arts en die in de theologie volbracht, en stelde hij zijn diensten ter beschikking van de Londensche zendelingsvereeniging. Hij ging echter niet naar China, maar naar Zuid-Afrika. Te Londen had hij kennis gemaakt met den missionaris Moffat, die een tiental jaren in Z.-Afr. werkzaam was geweest en wiens werk hij wenschte voort te zetten. Zijn station lag in 't destijds nog weinig bekende Beschoeanenland, 1100 K.M. van de kust. Na met de dochter van Moffat getrouwd te zijn, vestigde hij zich in 1845 bij Setschele, den hoofdman der Bakwena, en ging met dezen in 1847 naar Koboleng. Daar leerde hij de manier van leven en de taal der Bantoestammen, zijn chirurgische en medische kennis kwam hem bij de verbroedering zeer te stade.

In 1849 bereisde hij, met Oswell en Murray, den oostrand van de Kalahariwoestijn. Op deze reis knoopte hij weer banden aan, die hem gelegenheid gaven land en volk verder te leeren kennen. Op deze wijze heeft hij voortgewerkt. Meestal te voet

reizende, kon hij echter nu en dan een buffel berijden of van een kano gebruik maken. Zoo won hij geleidelijk terrein in noordelijke richting. Onder de vele moeilijkheden vermelden wij hier alleen die van kwellend watergebrek en herhaaldelijk terugkeerende koortsen. Tegenwerking ondervond hij vooral van de slavenhandelaars, die niet naar meer beschaafde inmenging verlangden. Eindelijk bereikte hij den 31en Mei 1844 St. Paul de Loanda op de Westkust, vanwaar een Engelsch schip hem naar Engeland bracht.

Hij had aan 't hoofd der Makololo de belofte gedaan de geleiders, welke deze hem mede gegeven had, terug te bezorgen. Zich hieraan houdende ondernam hij weer den terugmarsch van 3000 K.M. door de wildernis, en bracht ook zijn lui weer thuis. Daarop volgde hij de Sambesistroom en ontdekte, in November 1855, de Victoria-val in die rivier.

Zoo bleef hij reizende tot 1871, telkens weer de ontdekking van nieuwe belangrijke punten meldende. In 1862 overleed zijn vrouw in Choepanga, aan de Sambesi-delta. In 1871 bleef men in Europa zoo lang zonder berichten van den intusschen beroemd geworden reiziger, dat men zich over zijn lot ongerust maakte. Weliswaar had hij zijn tochten weten te volbrengen, zonder dat een schot op een inboorling gelost was, maar menigmaal had hij toch in gevaar verkeerd, en gedreven door zijn verlangen om de bronnen van den Nijl te ontdekken, kon hij zich wel eens wat te stoutmoedig hebben laten voortdrijven. Men weet, dat toen de rijke Amerikaan James Gordon Bennet op eigen kosten een expeditie uitrustte, die, onder den later niet minder bekend geworden Henry Morton Stanley, tot opdracht had Livingstone te gaan zoeken. Na een tocht met heel veel avonturen vond hij den gezochte in November 1871 bij de Tanganjika in het landschap Oedchidchi. Te zamen reisden zij verder en naar Europa terug.

Nog was L. 't verkennen van Afrika niet moede. Hij overleed in Mei 1873, aan dysenterie, op 't veld zijner groote werkzaamheid, en hoewel geen Europeaan hem vergezelde, droegen zijne volgelingen zijn lijk naar de oostkust, vanwaar 't naar Engeland werd overgebracht, om in de Westminster-Abdij te worden bijgezet.

Hij heeft over zijn reizen eenige werken uitgegeven: „Missionary travels and researches in South-Africa" (1857) en „Narrative of an expedition to the Sambesi and its tributaries"; van meer waarde zijn zijn geregeld aangehouden dagboeken, die later verschenen zijn als „The last journals of D. Livingstone in Central-Afrika from 1865 to his death", en algemeen bekend is geworden Stanley's werk: „How I found Livingstone".

Hoe koud, hoe weinig zeggend is dit overzicht voor wie er overheen leest als over een vermelding van een vervlogen tijd; maar wie een blik heeft mogen slaan in wat wildernis is, wie door studie of onderneming eenig besef heeft van wat beteekent 't eerste doordringen van een Europeaan in een Afrikaansch gebied, wie zich dan wil herinneren, welke toestanden van slavernij en slavenhandel op uitgestrekte schaal heerschten in de landen, waar Livingstone 't waagde door te dringen, wie weet, dat hij, de christen theoloog, daar zich begaf onder steeds in onderlingen krijg levende Mohammedanen, en wie er zich verder indenkt, dat hij op vele zijner reizen zonder Europeesch metgezel als inlander onder de inlanders leefde, die zal wat gloed, veel gloed voelen opkomen bij de herinnering aan die zeldzame bedrijvigheid van een groot man, die gedurende ruim 32 jaren telkens wegdook in 't onbereikbare donkere Afrika, om telkens weer een tipje op te lichten van 't onbekende, in de hoop tevens in die duisternis telkens weer een lichtpuntje te mogen brengen van mildere denkbeelden.

Ook in dit opzicht is hij een baanbreker geweest. Een dergenen, die hem op een zijner reizen in Afrika mocht begeleiden, leeft nog. 't Is de 80-jarige Sir John Kirk, die, onlangs hoorende van het voornemen om den 19en Maart 1913 niet onopgemerkt voorbij te laten gaan, zeide: „Hoe gelukkig zou L. wezen, als hij kon zien, wat er van Afrika geworden is. Waar de slavenmarkt in Sansibar gehouden werd, die ik zelf nog vol Afrikaansche slaven zag, staat nu een kathedraal en de slavernij is afgeschaft".

Sir H. H. Johnston heeft een uitvoerige beschrijving (372 blz.) met illustratiën uitgegeven: Livingstone and the exploration of Central-Afrika", die als schilling-lectuur bestemd is thans onder veler oogen te komen.

HET BRITSCH-INDISCHE BUDGET.

Den 1en Maart bood sir G. F. Wilson, minister van financiën voor Br.-Indië, het budget aan de wetgevende vergadering aan, die door den onderkoning, lord Hardinge, werd gepresideerd. Er is in 't afgeloopen jaar weer een overschot, nu van 3.5 millioen P. St. De ontvangsten van de spoorwegen overtroffen de uitgaven met ruim 3.5 millioen P. St., andere posten voegden daar 2.5 millioen aan toe. De groei der handelsbeweging en van den algemeenen welvaart deden o.a. de ontvangsten van post en telegraaf met 118000 P. St. vermeerderen.

De nadeelige post door verminderden verkoop van voor China bestemd opium, was niet van zooveel beteekenis als in vooruitzicht werd gesteld. De algemeene uitgaven voor den gezondheidsdienst, het openbaar onderwijs en 't bestuur der provinciën overtroffen de geraamde sommen.

Voor 't komend jaar zijn de verwachtingen ook gunstig. Niettegenstaande de opiumcrisis in China, verwacht de minister toch een overschot, dat de 1.333.000 P. St. voor den bouw der regeeringsinstellingen in Delhi uitgetrokken, voor een goed deel zal dekken. De legeruitgaven zullen ruim ½ millioen hooger zijn, o.a. door de operatiën, die weer noodig worden geacht om den wapensmokkelhandel in de Perzische Golf tegen te gaan; ook is op aanschaffing van vliegmachines gerekend. De begrooting voor de spoorweguitgaven beloopt 12 millioen, waarvan 2 mill. voor nieuwen aanleg, en die voor irrigatie 1.5 mill.

Aan het slot verklaart minister Wilson, mochten er financieele tegenvallers komen, dan is Indië vooraan in staat alle gebeurlijkheden gerust tegemoet te gaan.

DE NIEUWE HOOFDSTAD VAN AUSTRALIË.

Wel mocht lord Denman, de gouverneur-generaal, in zijn rede zeggen, dat 't een eenige ceremonie is, het leggen van den eersten steen voor een hoofdstad, voor een hoofdstad nog wel van een statenbond, die op zich zelf bijna een werelddeel vormt. De zes Australische staten konden het over alles in zoover eens worden, dat zij een bondsregeering tot stand brachten, maar over den zetel hunner regeering konden zij 't niet eens worden, totdat besloten werd daarvoor een nieuwe stad te bouwen. In Britsch-Indië is Calcutta losgelaten als zetel van het hooge bestaur, om Delhi daarvoor in de plaats te stellen, zoodoende is men ook daar een ambtenarenstad aan 't bouwen, maar dit is toch maar uitbreiding van een bestaande oude groote stad. In Australië is den 12en dezer werkelijk den eersten steen gelegd voor een stad, die nog geen naam had, en die nu door lady Denman Cànberra (nadruk op de eerste lettergreep) gedoopt is. Dit ging met groote plechtigheid gepaard; onder de aanwezigen trof ons de naam van commandant Evans, de officier, die met Scott een heel eind op weg naar den Zuidpool geweest is, wegens ziekte eerder moest terugkeeren en naast en na Scott de leiding had.

De verwachtingen over de toekomst van Cànberra loopen zeer uiteen. De een ziet er een stroom van beweging aan toevloeien en er van uitstralen, de andere verwacht er een mooie, maar doode stad van, loopende als een ambtelijk uurwerk, doch zonder de emotiën, die het leven van een city uitmaken.

INGEZONDEN.

De Regeeringsalmanak voor N.-I. 1913.

In 't Kol. Wkbl. van 22 Aug. 1912 kwam een kritische bespreking voor van den staat F F. van den Ind. Reg. Almanak van dat jaar: „opgave van periodieke geschriften, betreffende Ned. O.-I., in Nederland verschijnende", die 7 noodige correctiën aangaf op 17 vermelde periodieken. Ter eere van de samenstellers zij medegedeeld, dat zij niet in hun O.-I. doofheid hebben volhard, de staat, thans opgeschoven tot G G, heeft een verjongingskuur ondergaan volgens de in ons weekblad aangewezen gebreken.

Moge dit nu niet een sporadisch verschijnsel zijn, maar de leering er door wakker geworden zijn, dat een Almanak, wil hij terechtwijzer wezen, er naar moet streven zelf op de hoogte van den tijd te blijven, dit ligt in zijn aard en wezen, zelfs al is hij een officiëele almanak. G. N.

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

J. B. Meerkerk over Multatuli.

Bij P. Noordhoff te Groningen verscheen de 2de geheel omgewerkte, verbeterde en uitgebreide druk van J. B. Meerkerk's werk over Multatuli.

Indien over iemand — schrijft Vr. v. d. Dag —, dan is het over Eduard Douwes Dekker, dat de oordeelen mijlen ver uiteenloopen. Door den een hoog verheven wegens zijn moed en den adel van zijn karakter, door anderen verguisd als een karakterloos bedrieger van laag allooi. De heer Meerkerk stelt zich op het laatste standpunt. In zijn uitvoerige studie schetst hij den genialen artiest, welke qualiteit ook door hem niet aan Multatuli wordt ontzegd, als een doortrapt comediant, die poseert als martelaar om den wille der gerechtigheid, maar die in zijn wezen een zwakkeling was, die zich liet meeslepen door de indrukken van het oogenblik, en die, wanneer het in zijn kraam te pas kwam, geen middel te laag achtte, om tot zijn doel te komen.

,,Er is een moed — en daaruit worden de heldhaftigste karakters geboren — die eigen miskenning minder telt dan 't belang der zaak, die hij dient, wil, — en dezen moed bezit Dekker niet; — er is een trouw, die haar kracht zoekt in eenvoudige daden zonder ophef, waarvoor geen dank wordt gevraagd, en zulk een trouw bezat Dekker niet, — er is een heilig gevoel voor recht, dat schroomt onrecht te doen en onversaagd toch weet te strijden voor wie verdrukt worden, standvastig geloovend, met onuitputtelijk geduld, ook al verschroeit de ziel in drift — en ook dat gevoel bezat Dekker niet. — Dekker was niet moedig: hij was koppig; — hij was niet trouw, doch eischte ze van anderen, hij was niet rechtvaardig, maar noemde de zegepraal van zijn koppigheid recht. En hij gaf, met weergaloos talent, het is waar, grillige phantasie voor waarheid. Hij heeft nooit waar durven zijn en wist zijn gemis aan moed onder een vloed van woorden te verbloemen, zoodat men hem voor een held hield. Napoleon wilde hij zijn en bracht het nauwelijks tot een Hertog van Reichstadt... Hij kon desnoods verzen schrijven met heerlijk verlangen naar den dood, maar dorst niet sterven." Aldus des heeren Meerkerk's eindoordeel.

De Java-Post over uitbreiding van den Islam.

No. 7 van De Java-Post, Weekblad voor N.-Indië van Katholieke richting, schrijft een artikel over den Islam in Indië. Aan de hand van het jongste Koloniaal Verslag toont het blad aan, dat deze godsdienst zich hand over hand uitbreidt: ,,uitbreiding van den Islam den verschillenden volkeren ten onheil, den Nederlandschen Staat en in 't bijzonder ons heerlijk Insulinde tot vloek, daartegenover op betrekkelijk weinige plaatsen een slechts langzame vooruitgang van het Christendom." Geen rooskleurige toestand, zegt het blad en besluit: Zeker en nog eens, de Islam wordt gemakkelijk gepropageerd, veel gemakkelijker dan het zoo mateloos veel verhevener Christendom, maar ook nog eens, zou de uitbreiding van den Islam zoo algemeen en bijna overal zoo gestadig zijn en zou het Christendom voortdurend zoo langzaam blijven voortgaan als allen, die op de heidensche Inlanders invloed hebben — de Java-Post doelt hier op ,,de ideeën en praktijken van zoogenaamd vrijzinnige regeeringsambtenaren" — doordrongen waren van de groote waarheden, die geschreven zijn door Prof. Snouck Hurgronje in zijn brochure: ,,Nederland en Islam"?

Een monument voor Prof. Wilken.

Onder dit opschrift bevat het Maart-nummer van De Gids een artikel van Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje, waarbij die geleerde als uitgangspunt neemt de door Mr. F. D. E. van Ossenbruggen uitgegeven verspreide geschriften van Prof. A. G. Wilken.

We leiden het artikel bij de lezers van Het Koloniaal Weekblad in, door de overneming van de volgende regelen:

,,Grooter eer kan aan de nagedachtenis van een jong gestorven geleerde nauwelijks te beurt vallen, dan dat ruim 21 jaren na zijn dood de dringende behoefte zich doet gevoelen van een herdruk zijner talrijke, in allerlei binnen- en buitenlandsche tijdschriften verspreide wetenschappelijke opstellen. In Wilken's geval wordt die eer nog verhoogd door de omstandigheid, dat de bij uitnemendheid bevoegde man, die deze heruitgave met evenveel piëteit als bescheidenheid bezorgd heeft, gerekend wordt te behooren tot het gilde, over welks miskenning van zijn levenswerk Wilkens zich tijdens zijn leven vaak bitter bedroefd toonde. ,,De vrucht van de beoefening der ethnologie voor de vergelijkende rechtswetenschap" was het onderwerp, dat Wilken meesterlijk behandelde, met het doel om het buiten ons land sinds lang erkende verband tusschen volkenkunde en rechtswetenschap ook aan de Nederlandsche professoren en studenten duidelijk te maken. De meeste juristen onder ons zagen die vrucht voor het eerst uit de verte, toen de boven de middelmaat der hooggeleerden niet weinig uitstekende Wilken haar van den katheder in het Groot-Auditorium der Leidsche Universiteit voor hunne oogen omhoog hield. Zij leek hun raar van uiterlijk, misschien ook moeilijk te schillen voor wie slechts aan het peulenschillen gewoon was. Zij lieten ze liggen, en, wat erger was voor den zoo teergevoeligen Wilken, ze gingen er wel eens met opgetrokken neuzen en opgehaalde schouders langs heen. Het gelukte Wilkens vrienden niet, hem een pantser van onverschilligheid voor die onbevoegde schijncritiek te doen aantrekken; hij was een apostel der nieuwe wetenschap en zag philisterlijke indolentie voor moedwillige onbekeerlijkheid aan."

Ook nu nog, bijna 28 jaren, nadat hij die prachtige aanvaardingsrede uitsprak, zou Wilken, indien hij in ons midden terugkeerde in de inrichting onzer faculteiten van rechtsgeleerdheid, weinig kunnen bespeuren van de waardeering, waarop de door hem in 1885 voor het eerst aan curatoren, professoren en studenten vertoonde ,,vrucht" aanspraak heeft. Maar bij nadere kennismaking zou hem toch blijken, dat in die faculteiten sommigen aan den smaak van het door hem ingevoerde product gewend zijn geraakt, ja, enkelen er hoog mee wegloopen. Bijzondere vreugde zou het hem gegeven hebben, indien hij het had mogen beleven, dat zijn vak aan de Amsterdamsche Universiteit met eere vertegenwoordigd wordt door een jurist, dien hij nog onder zijne leerlingen heeft geteld *), en dat een ander jurist, die het betreurt, Wilken niet persoonlijk gekend te hebben, onder den invloed zijner geschriften tot een hoogst verdienstelijk beoefenaar der ethnologie, zoowel als der vergelijkende rechtswetenschap en nu maanden van zwaren, liefdevollen arbeid heeft gewijd aan deze uitgave van Wilkens ruim 2000 bladzijden beslaande opstellen op het gebied dier beide wetenschappen.

*) Prof. Snouck Hurgronje doelt hier op Prof. Mr. S. R. Steinmetz.

De welvaartstoestand der Inlandsche bevolking.

De Java-Bode van 7 Febr. j.l. schrijft:

Verschenen is het tweede deel van: ,,Een en ander omtrent den welvaartstoestand der inlandsche bevolking in de Gouvernementslanden van Java en Madoera", door Mr. A. Neytzell de Wilde, leeraar aan de opleidingsschool voor inlandsche rechtskundigen te Weltevreden.

In het eerste deel, dat wij na de verschijning in 1911 uitvoerig bespraken, behandelde de schrijver den landbouw, de veeteelt, de visscherij en het boschwezen. Het thans verschenen deel behandelt in rond 400 bladzijden nijverheid, handel, bijdragen aan de gemeenschap, de Gouvernementsmonopoliën, de algemeene middelen tot bevordering van den welvaartstoestand.

Evenals in het eerste deel zijn ook thans wederom gegevens, van elders reeds bekend, verzameld. Als richtsnoer heeft gediend het in 1904 verschenen ,,Overzicht van den economischen toestand der inlandsche bevolking van Java en Madoera", samengesteld onder leiding van en door Mr. C. Th. van Deventer en uitgegeven in opdracht van den Minister van Koloniën.

Sedert dien is er echter weder heel wat voorgevallen, dat van invloed op den welvaartstoestand der Inlandsche bevolking van Java en Madoera geacht mag worden te zijn.

Ook de groote hoeveelheid intusschen verschenen literatuur omtrent den welvaartstoestand mocht niet voorbijgegaan worden.

Het doel van dit werk is voornamelijk om de verzamelde gegevens in een zoodanigen vorm te gieten, dat daarin behandelde economische vraag-

...kken begrijpelijk worden gemaakt voor den reeds ...er ontwikkelden inlander, in de eerste plaats voor ...inlandsche bestuurs- en rechterlijke ambtenaren ...aanstaande ambtenaren, maar voorts niet min...er voor de opvoeders der Inlandsche jeugd en hen ...die dat willen worden.

Immers, eene geestelijke opvoeding van een per...oon, die niet insluit een goed inzicht in de ge...wichtige economische vraagstukken van zijn eigen ...land, mag nog niet voldoende heeten. Maar juist ...dat het verkrijgen van een goed inzicht in die ...vraagstukken uit de vele literatuur, waaronder heel ...wat voorkomt, dat niet van eenzijdigheid en par...tijdigheid valt vrij te pleiten, zal het den inlander ...als regel aan gelegenheid ontbreken.

Hem de mogelijkheid tot die noodige ontwikkeling ...te verschaffen, ziedaar hetgeen de schr. in dit werk ...tracht te bereiken en wel door een zooveel moge...lijk objectieve, veelzijdige en onpartijdige behande...ling der vraagstukken, waarbij beknoptheid alleen ...betracht werd, voorzoover de duidelijkheid er niet ...onder lijden zou en beoordeelingen slechts gedaan ...werden, voor zooveel in verband met de niet altijd ...betrouwbare of nauwkeurige statistische gegevens ...gewaagd kon worden.

De schrijver heeft het werk voornamelijk samen...gesteld om het te doen strekken als basis bij het ...onderwijs in de Staathuishoudkunde aan inlandsche ...leerlingen. Het onderwijs in de beginselen van dit ...vak is in 1904 vervallen, omdat het doceeren van ...staathuishoudkundige vraagstukken, gebaseerd op Eu...ropeesche maatschappelijke toestanden, onvruchtbaar ...bleek te zijn. Kon men als grondslag slechts aannemen ...de maatschappelijke toestanden in deze kolonie, dan ...ware veel gewonnen. Maar de kennis daarvan ont...brak zoowel aan den inlandschen leerling als aan ...menig ander bewoner van dit land. In deze leemte ...wil het nieuwe werk voorzien.

De Indische Gids.

Het Maart-nummer van De Indische Gids opent met het slot der beschouwingen van den kapitein-adjudant J. C. A. Bannink over de verovering en pacificatie van Atjeh, vergeleken met de geschiedenis van Britsch Birma.

Mr. V. van Peski beschouwt Engelands inboorlingen-politiek in West-Afrika aan de hand van E. Baillaud: La politique indigène de l'Angleterre en Afrique occidentale.

H. B. schrijft over de inlandsche nijverheid als middel tot sociaal-economischen vooruitgang, naar aanleiding van het werk van C. M. Pleyte: De inlandsche nijverheid in West-Java als sociaal-ethnologisch verschijnsel en van het Gids-artikel van J. A. Loeber Jr.: Van Indische nijverheid en sierkunst.

De heer E. van der Laan geeft een overzicht van een artikel in de Indian Forester, handelend over den vooruitgang der directe financieele resultaten van het Britsch-Indische Boschwezen.

De heer S. Kalff geeft een vlot geschreven bijdrage over een tweetal koloniale gouverneurs, nl. Laurens Reaal en Jan Jacob Mauricius, die zich door dichterlijke gaven onderscheidden. De heer K. Schudt als gewoonlijk wonderveel citaten uit de bouw. Hij noemt zijn artikel: Surinaamsche poëzie.

Behalve een overzicht van de uitkomsten van het Welvaartonderzoek op Java, voor zooveel het recht en de politie betreft, bevat dit Ind. Gids Nr. nog de gewone maandelijksche rubrieken als Varia (De Djeloetoeng concessie). — Maandelijksche revue van brochures, enz. door J. E. de M. — Koloniale literatuur. —Wetenschap en industrie. — Maandelijksche biographie van Oost- en West-Indië, door W. C. Muller.

Het Tijdschrift.

No. 12 van dl. II van Het Tijdschrift bevat een pleidooi van den onderwijzer J. den Hollander om front te maken voor de neutrale school in Indië.

Raden Sasradhinadja geeft eenige middelen aan, die kunnen leiden tot economischen vooruitgang en ontwikkeling van den Javaan; de Jong-Javanen behooren te worden geleid door speciale ambtenaren om voorlichting te geven in landbouwzaken en handel.

Verder beveelt hij de oprichting aan van Javaansche meisjesscholen.

Het thans verstrekte onderwijs heeft den inlander intellectueel niet vermogen vooruit te brengen; de kerstening brengt hem in plaats van gelukzaligheid, ontevredenheid enz.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 10: Nieuwe bepalingen tot het verkrijgen van vergunningen tot oprichting van suikerfabrieken in Ned.-Indië, door J. W. R. — Kevers, die op Mauritius suikerriet beschadigen, door H. C. Prinsen Geerligs. — Bericht omtrent de Gouv. kinaonderneming over het 4e kwartaal 1912. — Reglement voor den Rijksvoorlichtingsdienst ten behoeve van den rubberhandel en de rubbernijverheid. — Inkomstenbelasting in Ned.-Indië. — Het cacaovraagstuk. — Djeloetoeng-verordening voor West-Borneo. — De Borneo-Sumatra Handel-Maatschappij en de djeloetoeng-concessie. — De West-Indische cultuurbank. — De begrooting van Suriname voor 1913. — Kultuurberichten, enz.

Weekblad voor Indië.

Met betrekking op Indië bevat No. 43 de volgende bijdragen: Schietkampen voor de Infanterie op Java (met afb.) — Een Russische kruiser met afb.) — Indische penkrassen, door Ofoei. — Bij de rechterlijke macht. (Uit het levensboek van een Indisch ambtenaar 1882—1907), door W. van Delft (vervolg).

***

Ten slotte zij gewezen op de in druk verschijning van de rede van Mr. Ph. Kleintjes, uitgesproken bij de aanvaarding van het Hoogleeraarsambt aan de Rijksuniversiteit te Groningen op 10 Maart 1913, welke rede is getiteld: **Verband en verschil tusschen rijks- en koloniaal staatsrecht** (Amsterdam, J. H. de Bussy).

Leeszaal HEULSTRAAT 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, Onze West, Sumatrapost, Sumatrabode, Javabode, Bat. Nieuwsblad, De Padanger, De Sumatra-Courant, De Surinamer Courant, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en Trou, Vrede door Recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Indologenblad, De Banier, Neerlandia, De Boodschapper, Revue économique, Ind. Gids, Teysmannia, Weekblad voor den handeldrijvenden en industriëelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscrt.

En tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Het Bat. Nieuwsblad t/m 19 Febr.;
De Locomotief t/m 18 Febr.;
Het Soer. Handelsblad idem;
De Sumatrapost t/m 20 Febr.;
De Sumatrabode idem;
Tjahaja Sumatra idem;
De Indische Mercuur no. 10;
Weekblad voor Indië no. 45;
De Banier no. 47;
Handelsberichten van het Dept. van Landbouw;
Koloniaal Tijdschrift no. 3;
Regeerings-Almanak 1913;
De Ind. Gids, Maart-afl.

MEDEDEELINGEN.

Van de Redactie-Commissie:

Gaarne vestigen wij de aandacht op eene belangwekkende Indische Schilderijententoonstelling, welke tot einde dezer maand te Rotterdam gehouden wordt.

Zie advertentie op pag. 4.

Van de Afdeeling 's-Gravenhage:

GEZELLIGE BIJEENKOMST op **Maandag 24 Maart 1913**, in het *gebouw „de Vereeniging"* in de Willemstraat, des avonds ten 7¾ uur.

I. Lezing van Creusesol (Jhr. J. P. C. GRAAFLAND). Onderw.: **„Onze dames en het leven in den Oost"**.

II. Uitvoering van het Muziekgezelschap *„Con Moto"*.

Na afloop bal.

Plaatsbespreken zeer aanbevolen. HET BESTUUR.

HAAGSCHE PHILATELISTEN-VEREENIGING

OPGERICHT 17 APRIL 1897

ERKEND BIJ KON. BESL. VAN 20 APRIL 1903, No. 58, STAATSCOURANT No. 110.

De Vereeniging stelt zich ten doel:

1o. De bevordering der postzegelkunde in het algemeen;
2o. Het verzamelen van postzegels en poststukken tusschen hare leden te bevorderen en te vergemakkelijken.

In het bijzonder tracht zij dit te doen door:

a) het doen circuleeren van koopboekjes, samengesteld door hare leden;
b) het uitgeven van een tijdschrift;
c) het vormen van een bibliotheek;
d) het doen circuleeren van tijdschriften;
e) het houden van verlotingen;
f) het houden van bijeenkomsten.

Alle verdere inlichtingen worden verstrekt door den Secretaris-Penningmeester

TH. H. KLINKHAMER,
Joan Maetsuyckerstraat 28.

AANVRAAG

VOOR HET

werkend / correspondeerend **Lidmaatschap**

DER

HAAGSCHE PHILATELISTEN-VEREEN.

M.

Hierbij deel ik U mede, dat ik werkend / correspondeerend lid der H. P. V. wensch te worden.

Tevens verklaar ik hierbij, dat ik geen handelaar in postzegels ben of plan heb zulks te worden. Ingeval ik evenwel postzegelhandelaar zou worden, zal ik voor het lidmaatschap bedanken. *)

Naam........................

Woonplaats........................

Beroep........................

Leeftijd........................

Voorsteller........................

Hollandsche referenties........................

Handteekening........................

Datum........................

Aan den Secretaris
der H. P. V.

— Contributie p. j. *f* 3.- en *f* 2.-.
Entree *f* 1.-.

*) Indien men zich opgeeft voor het correspondeerend lidmaatschap vervalt deze verklaring.

Van „Boeatan":

In de lokalen Heulstraat 19, is thans tentoongesteld eene bizonder fraaie collectie vlechtwerk, afkomstig uit verschillende streken van Nederlandsch-Indië. Tot de bezichtiging daarvan worden alle belangstellenden dringend uitgenoodigd.

Van de Afdeeling Breda en Omstreken:

ALGEMEENE JAARLIJKSCHE VERGADERING op **Donderdagmiddag te 2½ ure**, in het *Zuid-Hollandsch Koffiehuis, Groote Markt*, te Breda.

Agenda:

Zie het rondgezonden convocatiebiljet.

HET BESTUUR.

CONCEPT-JAARVERSLAG, aangevende den stand der Vereeniging „Oost en West" en hare verrichtingen gedurende 1912.

BIJLAGE A.

Algemeen Overzicht van het Ledental der Vereeniging op 31 December 1912 en de daaruit voortspruitende inkomsten.

No.			Aantal leden einde 1911. Man.	Vr.	Totaal	Aantal leden einde 1912. Man.	Vr.	Totaal	BEDRAG DER CONTRIBUTIËN. 1.—	1.50	2.—	2.50	3.—	4.—	4.49	5.—	6.—	7.50	10.—	12.50	15.—	20.—	TOTAAL	Bedrag der contributiën	Inkomsten v/h. Hoofdbest. en bijdragen der Afdeelingen.
1.	Hoofdbestuur	Nederland . .	176	29	205	182	29	211	8	42	64	65	9	2		18			3				211	516.50	
		Buitenland . .	21	1	22	24	1	25				18	2			5			1				25	76.—	
		West-Indië . .	56	1	57	42	1	43				39	1			2			2				43	120.50	
		Oost-Indië . .	289	12	301	377	12	389				298	56	6	1	20	2			4			389	1123.99	
		Totaal . . .	542	43	585	625	43	668	8	42	64	420	68	8	1	45	2		6	4			668	1836.99 ¹)	1836.99
2.	Afdeelingen	Amsterdam .	144	19	163	158	19	177		44	44	60	7	3		13			6				177	462.—	132.75
		Apeldoorn . .	63	27	90	59	27	86		32	40	10	3			1							86	167.—	64.50
		Arnhem . . .	52	5	57	50	5	55	6	21	8	16	1	1		2							55	110.50	41.25
		Breda	29	9	38	37	8	45		11	24	9	1										45	90.—	33.75
		's-Gravenhage	641	263	904	682	260	942	6	318	166	282	51	6		92	2	1	15	1	1	1	942	2374.—	706.50
		Leiden	48	4	52	52	4	56		20	21	12	2	1									56	112.—	42.—
		id. Stud. afd.	90	1	91	70		70		31	28	8	1			1		1					70	138.—	52.50
		Nijmegen . . .	63	7	70	60	6	66	1	34	15	12	2			2							66	128.—	49.50
		Rotterdam . .	59	4	63	79	4	83		13	10	39	5			15			1				83	237.—	62.25
		Utrecht	67	21	88	63	20	83	2	19	24	27	5			5					1		83	201.—	62.25
		Totaal . . .	1798	403	2201	1935	396	2331	23	585	444	895	146	19	1	176	4	2	28	5	2	1	2331	5856.49	3084.24

Toelichting. ¹) Waaraan moet worden toegevoegd *f* 500.— aan contributies in eens (donateurs).

		1911.	1912.
Inkomsten Hoofdbestuur	Hoofdbestuur	*f* 1572.99	*f* 2336.99
	Afdeelingen	„ 1210.50	„ 1247.25
	Totaal . .	*f* 2783.49	*f* 3584.24
		Meer	*f* 800.75

BIJLAGE B. **Hoofdbestuur einde 1912.**

NAAM.	Functie.	Woonplaats.	Jaar van aftreden.	Aanteekeningen.
Mr. A. van Gennep	Voorzitter	's-Gravenhage	1913	Sedert verv.
A. B. J. Prakken	Onder-Voorzitter	idem	1914	
A. A. C. Harting	wd. Secretaris	idem	1913	Sedert verv.
A. A. C. Harting	Penningmeester	idem	1913	
Mevr. M. ten Bosch—Bosscher	Lid	idem	1914	
J. H. Calmeyer	Lid	Apeldoorn	1915	
T. Gerdes Oosterbeek	Lid	idem	1914	
E. A. H. van der Heide	Lid	Amsterdam	1915	
L. A. H. Lamie	Lid	Arnhem.	1914	
F. L. Luitjes	Lid	Nijmegen	1915	
Z. G. Th. Marcella	Lid	Rotterdam	1913	
Mevr. J. E. van Oeveren—v. Schaik	Lid	Utrecht	1913	
J. C. van Reyn	Lid	Breda	1915	
H. W. Scheuer	Lid	Leiden	1914	
C. de Vries	Lid	Amsterdam.	1914	

Van de Afdeeling Apeldoorn:
Verslag over het jaar 1912.

Gedurende het afgeloopen jaar werden de volgende voordrachten voor de afdeeling gehouden: op Donderdag 1 Februari door den majoor van den G. St. O.-I. L. H. A. Kooy, over: „De ontwikkeling van ons gezag op de Buitenbezittingen"; op Donderdag Maart door den heer S. Bartstra, predikant, over: „Een dominée's dienstreis in Nederlandsch-Indië", en op Donderdag 28 November door den majoor der genie N.-I. L. T. van Erp, over: „de Boroboeloer". De eerste twee lezingen waren vrij goed, de laatste lezing zeer goed bezocht.

Het aantal leden klom van 68 tot 80, welk gelukkig verschijnsel in hoofdzaak een gevolg was van de belangstelling, die de lezing over de Boroboedoer hier ter plaatse wekte.

Geldelijke verantwoording.

Baten.

Voordeelig saldo vorig jaar	*f* 92.15
Contributie van 76 leden over het loopende jaar	„ 143.50
Verkoop werkjes der Vereeniging	„ 0.85
Opbrengst lezing van den Heer T. van Erp	„ 22.—
Rente over het jaar 1912	„ 2.08
Totaal	*f* 260.58

Lasten.

Aan het Hoofdbestuur over 68 leden	*f* 51.—
Inningskosten	„ 4.35
Vergaderingen	„ 2.—
Bureaukosten	„ 15.05
Zaalhuur voor lezingen	„ 15.—
Honoraria aan diverse sprekers	„ 105.—
Huur lantaarn voor lichtbeelden	„ 11.66
Advertentiekosten en drukwerken	„ 38.20
Drukwerken	„ 5.—
Bijdrage Oranjekruis	„ 5.—
Voordeelig saldo	„ 8.32
Totaal	*f* 260.58

APELDOORN, Februari 1913.

Voor het Bestuur:
CALMEYER, *Voorz.*
F. GERDES OOSTERBEEK,
Secretaris-Penningmeester.

Van de Afdeeling Nijmegen:
Verslag over het jaar 1912.

Het ledental bleef vrijwel gelijk.

Wegens het voor de vereeniging bedanken van het bestuurslid Schoemaker, werd in diens plaats gekozen de heer A. E. Kamerman.

Op den 23 Februari had er een lezing plaats door mevrouw L. J. Hissink—Snellebrand, over: „Verheffing der Indopaupers door voorbereiding hunner dochters voor hare taak als opvoedsters van een nieuw geslacht".

Aan de door genoemde dame opgerichte Jongevrouwenscholen werd een bijdrage gegeven v. *f* 15. Aan de vereeniging „Het Oranjekruis" werd *f* 5 bijgedragen.

De Secretaris,
D. G. J. BEYENS.

Geldelijke verantwoording.

Baten.

Saldo op ultimo December 1911	*f* 129.39
Aan contributiën	„ 131.50
Totaal	*f* 260.89

Lasten.

Aan het Hoofdbestuur volgens reglement	*f* 52.—
„ inningskosten contributiën	„ 3.55
„ reiskosten voor het bijwonen van vergaderingen	„ 10.—
„ advertentiekosten	„ 11.40
„ drukwerken	„ 17.30
„ bureaukosten en porti	„ 3.55
„ zaal- en rijtuighuur	„ 19.40
„ bijdrage Oranjekruis	„ 5.
„ bijdrage Jongevrouwen-Scholen	„ 15. –
„ Saldo op ultimo December 1912	„ 123.69
Totaal	*f* 260.89

NIJMEGEN, 20 Februari 1913.

Gezien:
De Voorzitter,
G. W. HOFMAN.

De Penningmeester,
D. G. J. BEYENS.

Van het Informatie-Bureau:

De Minister van Koloniën maakt bekend, dat in het jaar 1913 onder de in Koninklijk besluit van 25 Februari 1913 no. 57 bepaalde voorwaarden, ten hoogste **twaalf studenten der Technische Hoogeschool** te Delft, die in dat jaar geslaagd zijn of zullen slagen in het propaedeutisch examen, bedoeld in art. 2 van het Koninklijk besluit van 4 Juli 1905 (Staatsblad no. 227), en evenveel van in elk der jaren 1912, 1911, 1910 of 1909 in dat examen geslaagde studenten, bestemd kunnen worden om, na voorlijk volbrachte studiën en verkrijging van het diploma van civiel-ingenieur, ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië te worden gesteld, ten einde daar te lande te worden geplaatst bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken of bij den dienst der Staatsspoorwegen. Van elk van bovenbedoelde twaalftallen zullen drie personen geplaatst kunnen worden bij laatstgenoemden tak van dienst en negen bij den waterstaat en 's lands burgerlijke openbare werken.

De studenten, die voor eene bestemming voor den Indischen dienst, als bedoeld, en de daaraan verbonden studietoelage in aanmerking wenschen te komen, zullen hun op zegel te stellen request moeten richten aan den Minister van Koloniën, doch moeten inzenden aan het college van rector magnificus en assessoren der Technische Hooge School te Delft en daarbij hebben mede te deelen, bij welke der twee genoemde takken van dienst zij bij voorkeur wenschen te werk gesteld te worden.

(Nederl. Staatscourant van 8 Maart 1913 No. 57).

Officiëele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 14 Febr. 1913. No. 13.
Benoemingen, enz.

Verleend: 10 maanden verlof aan den machinist W. F. A. Stoove; 1 jaar aan den leeraar D. van Spiegel; 1 jaar aan den hoofdingenieur F. J. van Oppen; 10 maanden aan den commies J. P. Goernat en den ingenieur W. van Houten; 1 jaar aan den opzichter E. V. Matheron en de onderwijzeres mej. H. M. Vermaas; 10 maanden aan den adj.-referendaris J. E. Franken; 9 maanden aan den onderwijzer W. J. P. Schalken.

Benoemd: tot commies te Krawang K. F. Avonds, te Buitenzorg F. J. van der Linden, te Telokbetong C. F. van Loon; tot telegraafopzichter J. J. Coutinho; tot opzichter-werkplaats S. H. de Vries en J. Diemel; tot leeraar A. F. L. Troll; tot leerares mej. J. A. Binger; tot 1en commies Chr. C. Bender; tot 2en commies L. Ungerer, W. D. R. M. C. de Viso, J. H. Muijs, J. B. Hauber en H. E. B. Willemsen; tot 3en commies mej. A. van Holst Pellekaan, Th. J. M. Lintel en G. R. Seijdel.

Benoemd: tot patih van Karanganjar Raden Soerio Koesoemo; van Keboemen Raden Sosromidjojo; van Temanggoeng Raden Poerwoatmodjo; tot wedana van Premboen Raden Mentoamidjojo; van Moentilan Raden Soemosastro; van Tegalrodjo Mas Mertodimedfo; van Leksono Raden Soetedjo; van Liano Mas Sadjar; tot controleur in het gouvernement Atjeh en Onderh. F. H. Greve; tot onderwijzeres 3e kl. te Medan mej. E. W. Willemse; te Batavia mej. G. Akkerman; tot onderwijzer te Padangpandjang A. M. van der Vring en R. L. v. Gemert; te Djombang H. Westerop; tot onderwijzeres te Menado mevrouw A. P. Nierad—Rikkers; tot onderwijzeres te Tondano mevr. C. J. M. Eggermont—Van Houten.

Militair Departement.

Verleend: 1 jaar verlof aan den onderluitenant H. Hartman.

Ontslagen: op verzoek eervol de kolonel J. van Swieten; de officier van gezondheid P. R. d'Arnaud Gerkens.

Geplaatst: te Batavia de 1e luit. der artillerie H. ter Poorten.

Overgeplaatst: naar Koeala Simpang de 1e luit. der genie C. G. P. van Goor.

Ontslagen: op verzoek eervol de loods P. C. de Vroede.

Benoemd: tot 1en machinist bij de gouv. marine Ch. G. S. Holliger.

Uit de Javasche Courant van 18 Febr. 1913. No. 14.
Civiel Departement.

Verleend: 1 jaar verlof aan den commies F. Briel en L. Kiehl; 11 maanden aan den machinist E. E. de Roy van Zuyderwijn; 2 jaar aan de onderwijzeres mej. S. C. van Leersum; 1 jaar aan den opzichter H. G. Gerrits; 11 maanden aan den directeur eener opleidingsschool H. Oostwald; 9 maanden aan den onderwijzer A. G. Ribbink; 1 jaar aan den commies O. V. E. Broers, den ambtenaar J. Ch. Ditmarsch en den commies H. M. van Blommestein; 11 maanden aan den commies B. C. de Jager; 9 mnd. aan den commies J. Th. van Aarem; 11 maanden aan den architect J. Dogterom; 1 jaar aan den onderwijzer J. van Duijn.

Ontslagen: op verzoek eervol de adj.-houtvester H. F. Adriaans; de leeraar Dr. Z. Kamerling; de opzichter Ch. J. Odenthal; de commies A. A. van der Kamp.

Benoemd: tot predikant te Kediri N. Klaassen; te Medan G. Nuis; tot boekhouder te Soerabaja P. S. Beemer; tot leeraar te Soerabaja Dr. H. W. Woudstra; tot hoofdcommies Jhr. H. J. Dibbets; tot telegraafopzichter G. J. Gersen; tot luitenant der Chineezen te Pangkalan Brandan Jap Soeng Hiang; tot onderwijzeres te Menado mej. B. A. Battaerd.

Militair Departement.

Verleend 1 jaar verlof aan den kapitein J. J. de Kroes en den 1en luit. J. A. E. G. A. den Daas; 11 maanden aan den off. van gezondh. A. S. B. U. Gundesen; 9 maanden aan den kapitein F. P. A. van Gheel Gildemeester; 1 jaar aan den onderluitenant G. Hermanides; 11 maanden aan den apotheker Ch. H. L. Hegewisch.

Bevorderd: tot majoor de kapitein der genie H. W. O. de Bruijn; tot kapitein de 1e luitenant J. F. Beckman; tot 1en luit. de 2e luit. C. P. Brest van Kempen.

Overgeplaatst: bij het 3e bat. de majoor Jhr. J. C. C. Sandberg; naar Magelang de 1e luit. A. A. Streif; naar Celebes de id. P. J. M. Smith.

Geplaatst: te Gombong de 2e luit. W. J. Weemhof; te Semarang de id. J. F. E. Meulemans.

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 's-GRAVENHAGE.

Aan het **Bureau LAAN VAN MEERDERVOORT 187**, zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te oekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.
Men kan die inlichtingen ook per brief vragen aan den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer G. C. A. DE WITT, **Reinkenstraat 56.**

Eene dame voor het geven van lessen in de Eng. taal.

Twee dames voor het geven van lessen in de Fransche, Duitsche en Engelsche taal; waarvan éène met hoofdacte middelb. Engelsch en Lager Fransch en Duitsch.

Jonge Dame (diploma Zang en Muziek) voor hulp in huishouden en les geven aan kinderen.

Een heer, oud-onderwijzer Kweekschool voor Inl. onderwijzers, voor het geven van lessen in de Mal. taal.

Eene jonge dame voor het geven van lessen in teekenen en schilderen.

Twee jonge dames voor Gouvernante naar Indië, waarvan eene H.-acte heeft.

Twee dames v. vioollessen, ook aan eerstbeginnenden.

Vier jonge dames voor kinderjuffrouw naar Indië, waaronder twee die reeds in Indië waren.

Eene jonge dame, bekend met moderne talen, voor machineschrijven en stenographie.

Jongedame, diploma boekhouden en Engelsche handelscorrespondentie en bekend met machineschrijven en stenografie.

Dame, m. l., prot., West-Indische, voor gezelschap bij oude dame of voor waarnemen huishouding.

Acht dames en eén heer voor pianolessen.

Jonge wed., verpleegster, om met familie, voor toezicht kinderen of verpleging ziekelijke dame, de reis mee naar Indië te maken.

Drie Dames voor waarneming huishouding, ook bij oude dame of heer.

Eene Dame voor zanglessen.

Twee heeren voor het geven van lessen in Maleisch en Javaansch, waarvan één ook in Indisch Staatsrecht.

Eene Dame v/h. geven v. lessen aan spraakgebrekkigen.

Eene dame voor 't geven van lessen in de Fransche taal

Eene Dame voor administratieve werkzaamheden.

Twee bekw. linnennaaisters, waarvan een uit naaien gaat van 9—5 uur.

Gep. O.-I. ambt. voor „schrijven van schetsen in Holl. en Ind. bladen (tijdschriften) over Ned. b.v. Friesche en Ind. onderwerpen van verschillenden aard".

Dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken.

Beschaafd jong meisje voor hulp aan kinderen om de reis naar Indië mee te maken, liefst in 't najaar.

☛ Indische dienstboden kunnen zich aangeven in **LAAN v. MEERDERVOORT 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; Voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van O. en W., geen direct belangh. worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, Obrechtstraat 363, 's-Gravenhage,	Javaansch.
D. A. P. KOK, Edisonstraat 58, 's-Hage,	Maleisch, gediplomeerd.
W. F. H. EPKE, v. Slingelandtstraat 151, 's-Hage,	Javaansch en Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden,	Javaansch. Maleisch. Madoereesch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, **Heulstraat 17, Den Haag,** zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Jaarverslag der Vereen. 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz.**

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies

Prijs: 1 exemplaar f 0.20 en f 0.03 frankeerkosten.

b. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,**
door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar f 0.10, 50 ex. f 2.80;
voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II: **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,**
door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar 5 cent, 50 ex. f 2.—;
voor Departementen en Leden der *Maatschappij tot Nut van het Algemeen* **f 1.55** per **50** ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, **Heulstraat 17,** de Firma MARTINUS NIJHOF, **Lange Voorhout 9, Den Haag,** en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. **Onze West:**

I. De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;
II. De Kolonie Curaçao, door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.
Prijs per exemplaar f 0.25 en f 0.03 frankeerkosten.

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.15 per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs f 0.20 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten voor den Nederlandschen arts in Nederl.-Indië.**
Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

INSCHRIJVINGSBILJET.

Ondergeteekende wensch! in te schrijven ***voor het hulp- of ondersteuningsfonds der Vereen. „Oost en West": f***..................

NAAM: .... WOONPLAATS: ....

Inzenden aan het Hoofdbureau van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag.

